

DIDYSIS LENKŲ POETAS GRĮŽTA Į LIETUVĄ

Vytautas Kubilius

Oskaras Milašius, prancūzų poezijos žvaigždė, sakė: "Aš esu lietuvių poetas, rašantis prancūziškai". Tos pačios LDK bajorų giminės atžala Česlavas Milošas, didžiausias XX a. pabaigos lenkų poetas, rašė viename eilėraštyje: "Tėvyne mano Lietuva. Uoliai kartoju / Paprastus žodžius mūsų maldos". Priimdamas Nobelio premiją auksinėje Stokholmo rotušės salėje, jis kalbėjo apie Lietuvą – "mitų ir poezijos žemę". Č. Milošas sakosi priklausąs paskutiniai jai LDK bajorijos kartai, kurią dar palietė A. Mickevičiaus laikų formulė: gente Lituanus, natione Polonus.

Česlavas Milošas gimė ir augo Šateinių dvare, ant Nevėžio kranto, netoli Kėdainių. Milošų giminė – karių, pulkininkų, teisėjų, žemvaldžių giminė – šiose apylinkėse bus įsikūrusi gal net XIV a., kai buvo tiesiamas gynybos kordonas prieš kryžiuočių agresiją nuo Veliunos iki Labūnavos (vieno iš protėvių pavardė minima 1595 m. akte). Artūras Milošas, poeto senelis, buvo 1863 m. sukilėlių vado Z. Sierakausko adjutantas, išgelbėtas nuo mirties kaimyninio kaimo sentikių. Emilija Pliateraitė, 1831 m. sukilimo didvyrė, jau motinos linija pynėsi į šios giminės genealoginį medį. Poeto senelė, Jusefa Syruc (Syrutytė), buvo grynas lietuvis etnis tipas, o savo ištikinimais karščiausia Krokuvos patriotė, nepripažįstanti, kad egzistuoja "kažkokie lietuviai". Poeto motina, nepaprastai prisirišusi prie tėviškės, buvo įsteigusi mokyklą, kur apylinkių lietuvininkus mokė skaityti ir rašyti lenkiškai. Šateinių dvare niekas nekalbėjo apie lietuvių nacionalinį judėjimą – gal ir negirdėjo, kad toks atsirado.

Šaltojo dvaro bibliotekoje, kur reikėjo sėdėti su kailiniais, būsimą poeto laukė protėvių išgyti pirmieji A. Mickevičiaus poezijos tomeliai, išleisti Vilniuje, T. Narbuto "Lietuvių tautos istorija", J.I. Kraševskio, H. Sienkevičiaus romanai, L. Jucevičiaus etnografinis veikalas "Lietuva". "Labai anksti gavau stiprią literatūros apie Lietuvą dozę, –

prisimena Č. Milošas. – Literatūra formavo mano sąmonėje Lietuvos suvokimą". Poetinė Lietuvos mitologija, sukurta lenkų romantikų, pririšo poetą prie gimtojo krašto istorinės atminties ir gamtos išgyvenimų, nors jis niekada nelaikė savęs lietuviu, rašančiu lenkiškai.

Vaikystė, praleista prie "tamsaus Nevėžio", pačioje Lietuvos širdyje, atvėrė civilizacijos nesudrumstą būties pirmapradiškumą, lemtingą gimstančiai poetinei jausenai. "Savo kilme esu ne iš XIX a., bet iš XVII amžiaus", – rašė Č. Milošas. Šateinių dvare, kaip ir aplinkiniuose kaimuose, linai mirkomi ir klojami ant žemės nuo amžių įprasta tvarka. Tos pačios medinės staklės ir medinės akėčios. Sviestas mušamas medinėse muštokėse. Kaimuose ant gryčios sleksčio statomas pieno dubenėlis žalčiui. Net kunigui rožę gydo žiniūnis. Tai pagoniškos Europos liekanos ir amžino žemdirbystės ciklo tąsa. "Mano vaizduotė suforma-

1992 metų pavasarį Lietuvoje pasirodė nemažai gandrų. Jie krauna lizdus ant telefono stulpų ir net namų kaminų. Piktupėnai, Šilutės rajonas.
Pr. Jogos nuotr.

vo lietuviškas Panevėžio kaimas ir Vilniaus apylinkių miškai ir vandenys", – pasakys vėliau poetas.

1922 m. vienuolikmetis romantinės literatūros skaitytojas ir azartinis gamtos tyrinėtojas išvežamas motinos slapta per demarkacijos liniją į Vilnių, kur pradeda lankyti Žygimanto Augusto gimnaziją, garsėjusią stipriais mokytojais ir elitinių mokinių kontingentu (nemaža jų pavardžių žinomos (Nukelta į 10 psl.)

NEKALBA APIE KARIUOMENĖS IŠVEDIMO TERMINUS (ALTO INFORMACIJA)

Š.m. birželio 29 d. Baltuosiuose Rūmuose Jungtinio Amerikos Pabaltiečių Komiteto (JBANC) atstovai – dr. Jonas Genys (ALTO atst. ir JBANC pirm.), dr. Olgerts Pavlovskis (latvių atst.), Mrs. Mary-Ann Rikken (estų atst.), Ms. Sandra Aistars (JBANC P.R. dir.), Mr. Vincent Boris (ALTO

atst.) – susitiko su National Security Council direktoriumi Rusijos – Eurazijos reikalams Mr. Nicholas Burns.

Pasimatymas tęsėsi dvi valandas ir jo metu JBANC delegacija išvardino svarbias priežastis, dėl kurių Rusijos kariuomenė turi būti išvesta iš pabaltijo valstybių. Taip pat buvo pasiūlyta daryti spaudimą Rusijos prezidento Jeltsino vyriausybei dėl kariuomenės išvedimo.

Mr. Burns delegacijai pranešė, kad prezidento Bush ir prezidento Jeltsino susitikimo metu buvo iškeltas Rusijos kariuomenės Pabaltijo valstybėse klausimas. JAV pozicija šiuo klausimu yra ir bus nepakeičiama – Rusijos kariuomenė turi būti išvesta. Spaudimas bus daromas Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Tarybos (CSCE) konferencijoje liepos 9-10 d.d. Bus mėginama prarasti rezoliuciją, priimtą tiek Pabaltijo valstybėms, tiek prezidentui Jeltsinui.

Vyrauja nuomonė, kad prezidentas Jeltsinas yra patikimas reformatorius ir laikysis duoto žodžio dėl kariuomenės išvedimo. Tačiau apie išvedimo terminą prezidentas Jeltsinas kalbėti atsisakė.

VILNIAUS RADIJAS ir šią savaitę Clevelando rajone nebuvo girdimas. Ar nereiškia keisti bangas?

Birželio 16 d. demonstracijos prie Rusijos Ambasados Washingtone. Demonstracijas suorganizavo JAV LB Krašto Valdyba.

Antroje nuotraukoje tariaisi Asta Banionytė ir Visuomeninių reikalų vadovas Algimantas Gečys.

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• LIETUVOS MINISTERIS PIRMININKAS G. VAGNO-RIUS, Chicagoje vykstant Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimui ir devintajai šokių šventei, yra atvykęs kelioms dienoms į JAV.

Ta pačia proga jis liepos 6 d. susitiks su JAV viceprezidentu Dan Quayle, kur pasirašys prekybos ir investavimo sutartį. Tą pačią dieną jis dar susitiks su Pasaulio Banko prezidentu Lewis Preston ir sutvarkys su tuo banku Lietuvos narystės raštus.

• BALTIJOS JŪROJE, KUR SUEINA LIETUVOS-LATVIJOS SIENA, baigiantis Antrajam pasauliniam karui, sovietai paskandino daug labai nuodingų dujų, esančių metalo statinėse. Dabar, kaip ir atėjęs laikas, kad tos statinės gali dujas, dėl surudijimo, pradėti leisti į vandenį ir kilti į paviršių. Aliarmuojama, kad bus užnuodytas ne tik vanduo, bet ir oras, kuris pasieks jūros pakrantes ir pradės labai žiauriai kenkti žmonėms, gyvuliams, paukščiams ir kitiems gyvams.

Lietuva neturi priemonių ir reikalingos jėgos vieną tą nelaimę sutvarkyti, todėl per tarptautines organizacijas šaukiasi pagalbos. Tą patį daro Estija ir Latvija.

• IŠ LIETUVOS, Į MASKVOJE IR KITOSE VIETOSE ESANČIUS KGB saugyklas, buvo išvežta slaptų bylų, tardymo, žudymo ir trėmimų dokumentų, buvusių ir tebeesamų agentų prievartiniai ir savanoriški pasižadėjimai bendradarbiauti.

Lietuva keliais atvejais yra reikalavusi kad tas bylas gražintų. Ir tik dabar buvo sugrąžinta 11,000 bylų, kurias peržiūrėjo pati KGB vadovybė, kad jų tytinėjimas mažiausiai kenktų tų bylų sudarytojams.

Toji 11,000 bylų siunta, kuri gražinta Lietuvai, yra tik maža iš Lietuvos išvežtų bylų dalis. Ar bus gražinta daugiau bylų, parodys tik ateities santykiai su dabartiniais buvusios sovietijos vadovais.

• DVI BYLOS, KURIOS SUPAINIOTOS SU KGB ŠNIPI- NĖJIMO REIKALAIS, ir apie kurias plačiai kalbama Lietuvoje, yra buvusios vyriausybės pirmininkės Kazimieros Prunskienės ir Strasbūre buvusio lietuvių organizacijų atstovo Algio Klimaičio.

Vilniaus radijo pranešimu K. Prunskienės byla laikinai atidėta, o areštuotas A. Klimaitis ir kalėjime susirgęs reikalauja, kad būtų paleistas.

• ILGĖSNĮ LAIKĄ BUVĘS BEVEIK PASTOVUS RUBLIO KURSAS JUOS KEIČIANT Į JAV DOLERIUS (už vieną dolerį 120-124 rubliai) šią savaitę pradėjo smarkiai šokinėti, ypač juodojo rinko, kada daug kur už dolerį buvo mokama net 200 rublių. Sakoma, kad tai paskatino ne vien Estijos savų pinigų įsivedimas, bet ir Lietuvos Banko laikysena, net televizijoj parodant naujai atspausdintus litus.

• BALTIJOS TARYBOS VADOVAI BIRŽELIO PABAI- GOJE POSĖDŽIAVĘ ESTIJOJE NUTARĖ, kad dabartinė sunkiausia bėda yra Rusijos kariuomenės buvimas Baltijos kraštuose ir nesitarimas dėl jos išvedimo terminų. Tą bėdą norima perkelti į Helsinkio būsimą suvažiavimą liepos 9-10 dienomis. Ten tikimasi, kad daug valstybių, pasirašiusių Helsinkio susitarimą, padės Baltijos valstybėms tą skaudulį įstatyti į tikrą pasitarimų kelią. Dabar tik šnekama apie derybas, bet jų nesiekama.

• KELIAIS ATVEJAIS BUVO KLAIDINGAI PRANEŠTA, KAD LIETUVOS NAFTOS PAIEŠKŲ IR EKSPLOTACIJOS REIKALAI jau atiduoti vienai, nelabai patikimai Švedijos firmai. Taip nėra. Tuo reikalu jau padarytas oficialus pranešimas, kad tebeieškoma, kas pigiausia ieškos naujų naftos šaltinių ir mažiausiais procentais juos tvarkys. Šiuo metu jau yra trys užsienio bendrovės – iš Švedijos, Suomijos ir Amerikos, kurios interesuojasi gauti parangas. Ieškoma ir daugiau tokių bendrovių.

• "GIMTASIS KRAŠTAS" PRANEŠĖ, KAD KUN. R. MIKUTAVIČIUS, keletą metų buvęs Kauno Vytauto Didžiojo bažnyčios rektorium, naujai paskirtas buvusios Iglulos bažnyčios rektorium, kuri nesenai vėl pašventinta religinėms apeigoms.

Katalikų pasauliečių pastangos, kad kun. R. Mikutavičius ir toliau liktų Vytauto Didžiojo bažnyčios rektorium ir ten tęstų kan. Tumo – Vaižganto patrauklias tradicijas, nedavė vaisių.

• VILNIUJE RUOŠIAMASI STATYTI TELEVIZIJOS GYNĖJAMS PAMINKLĄ. Paskelbtą paminklo projektą laimėjo Vytautas Merkevičius ir Algis Buraitis. Jie dabar, pasikvietę į talką skulptorių Petrą Mazūrą, projektą dar gerina.

• MOKSLŲ METAMS PASIBAIGUS 72-IEMS BAIGUSIEMS JUOZO GRUODŽIO AUKŠTESNIOSIOS MUZIKOS MOKYKLOS MOKSLA, įteikti diplomai. Tai naujieji muzikos mokytojai, chorų vadovai, dainininkai, orkestrų artistai.

• TAUTINIS OPIMPINIS KOMITETAS YRA patvirtinęs Lietuvos olimpinės delegacijos sudėtį. Delegacijai vadovaus Artūras Poviliūnas. Delegaciją sudaro 26 sportininkai ir 9 lydinčiai asmenys (treneriai, gydytojas, masažistas) ir, jei pateks į finalą, krepšinio rinktinė.

Illinois valstijos gubernatorius Jim Edgar, sveikindamas Devintąją šokių šventę išleido specialią proklamaciją. Nuotraukoje gubernatorius su lietuvių veikėjais, kuriuos dažnai matome laikraščinėse lietuvių nuotraukose.

SKAUTININKAS PALČIAUSKAS

(1907 – 1992)

(apie a.a. K. Palčiauską)

Antanas Dundzila

Paskutiniuose dviejuose numeruose rašėme apie Floridoje mirusį Kazį Palčiauską. Velionis mūsų visuomenę rūpėjo ypač tuo, kad buvo tapęs vienos Amerikos "teisengumo" įstaigos, Office of Special Investigations, auka. Kaip savotišką naujų objektų, savosiomis priemonėmis jį beveik persekiojo ir amerikiečių spauda. Taigi, Palčiauskų gyvenimas buvo svetimų rankų sugriautas. Žiauriai sugriautas, nors kaip jau sakėme, jis buvo taurus, kūrybingas žmogus. Jo "nusikaltimai" buvo įžiūrėti tik užsidėjus tam tikrus, svetimos spalvos akinus. Šį ciklą baigsime žvilgsniu į Velionį, kaip skautijos darbuotoją.

Žymus Amerikos krepšininkas Bill Russel teigia, kad jį sutikę žmonės dažnai klausia: "Ar jūs esate tas žymusis krepšininkas?" "Ne, aš esu žmogus, kuris gerai žaidžia krepšinį...", jis paprastai jiems atsako. Tai taiklus paaiškinimas, tinkantis apie K. Palčiauską. Čia neis kalba apie kokį tai skautų vadovą siaurąja to žodžio prasme. Kalbėsime apie iškilią, plačiosios lietuvių visuomenės narį, daug pasidaravusį lietuvių jaunimo auklėjimui. Gi tos darbuotės instrumentas, jos įrankis K. Palčiauskui buvo skautybė.

Kaip ir žymūs krepšininkai, K. Palčiauskas buvo ne eilinio talento žmogus, daug ir gerai dirbęs mūsų jaunimo auklėjime skautybės metodo būdu. Mano akimis, visų pirma tik šitaip lietuvių visuomenė privalo žiūrėti į Velionį, šia prasme jį Lietuviškosios Skautybės (didžiojomis raidėmis!) skautininku tituluoti. Tai yra svarbus šio straipsnio perspektyvos taškas.

K. Palčiauskas pradėjo skautauti gimnazijos suole, o 18 metų amžiaus būdamas jau davė skautininko įžodį. Suorganizavo daugelį stovyklų, Lietuvos skautus atstovavo Anglijoje. Vytauto Didžiojo Universitete pirminkavo akademikams skautams, rašė spaudoje, jau prieš karą gražiai užsirekomendavo skautų vadovybės eilėse. Vokiečių okupacijos metu jis dalyvavo pagrindžio skautų vadovybėje. Atsikūrus skautams pokarinėje pabėgėlių stovyklose, buvo išrinktas Tarybos Pirmininku, tose pareigose atsikuriančiai Sąjungai talentingai vadovavo.

K. Palčiauskas ne tik skautams "vadovavo", jis pats perėjo jaunatvišką skautavimo mokyklą. Štai, jo paties pasakotas pavyzdėlis iš anų jaunystės dienų: "Tais laikais veikė skautai ugniagesiai... Šiauliuose kur nors kilus gaisrui, bėgdavome uždusę į gaisro vietovę, ten, talkindavome miesto ugniagesiams. Gaisrą užgesinus, grįždavome pavargę, suodini..."

Vokietijos pabėgėlių stovyklose K. Palčiausko, V. Čepo, A. Saulaičio, J. Vaičiūnienės ir kitų vyresniųjų, kitur gyvenančiųjų, didžiųjų skautijos vadovų pavardės įsisąmoninau 1946 m., davęs skauto įžodį. Pirmu kar tu Palčiauską pamačiau 1948 m. skautų šventės ir Tautinės Stovyklos metu. Jaunuolio akimis tai buvo imponuojančios išvaizdos, aukšto ūgio, charakteringai ramiu balsu kalbanti asmenybė. Visai be retorikos ištartas jo žodis nuskambėdavo reikšmingai. Kai 1949 m. pavasarį Augsburgėje vyko draugininkų pasitobulinimo kursai, tiek atmintyje

kiek kruopščiai vestuose užrašuose pasiliko K. Palčiausko, Br. Kliorės, A. Saulaičio ir kelių kitų lektorių išdėstytos pašnekėsių mintys.

Pragyvenę emigraciją, atsidūrėme Chicagoje. 1949 m. rudenį Marquette parke įvyko pirmasis lietuvių skautų laužas, kurį uždegė Konsulas P. Daužvardis, dalyvaujant K. Palčiauskui, skautininkams Kliorėms. Amerikoje lietuvių skautus atkūrusiam L. Griniui, O. Zailskienei, kitiems skautų vadovams ir būriui lietuvių – vietiniams "amerikonams" bei "dypukams". Po to vis dar iš tolo K. Palčiauską tekdavo pamatyti ar tai kokioje stovykloje ar skautų šventėje. Jo straipsniai pasirodydavo Br. Kvikiolio redaguotame MŪSŲ VYTYJE. K. Palčiauskas buvo Lietuvių Skautų Sąjungos Tarybos Pirmininku 1946-1953, o Pirmijos vicepirmininku 1961-1966.

1960 m. į Lietuvių Skautų Sąjungos vadovybę įvykę rinkimai LSS Tarybon atvedė didoką procentą "jaunosios katos", pagal amžių dar neturinčios 30 metų... Iš žinomų veteranų suvažiavimas Tarybon išrinko taip pat K. Palčiauską, Br. Kliorę bei eilę kitų. K. Palčiauskas buvo prašomas kandidatuoti į Tarybos Pirmininkus. Kandidatuoti atsisakė, dalinai dėl to, kad jau tada jį buvo pradėjus kamuoti cukraus liga. Tačiau Tarybos Pirmininką išrinkus, Pirmijon be atsikalbinėjimų įėjo vicepirmininko pareigoms.

Naujai išrinktajai Tarybai tuoj pat Chicagoje suorganizavome seminarą, kuriame Lietuvių Skautų Sąjungos organizaciją, teisinės normas, pagrindinius ideologinius bruožus, šiek tiek istorijos, vieklos formas ir kt. išdėstę kviesti prelegentai – K. Palčiauskas, Br. Kliorė, O. Zailskienė, gal dar kas kitas. Tuo būdu naujai išrinktasis, daugumoje (Nukelta į 7 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS
DIRVA (USPS 157580)Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cts.
Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiuro numerio kaina 65 centų •
Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtina išreikšti redakcijos nuomonę •
Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.KELIOS AKIMIRKOS IŠ BRONĖS
IR JUOZO TAORŲ GYVENIMO*Jurgis Janušaitis*

Juoza ir Bronė Taorai prie savo parodos plataukų ir nuotraukų St. Petersburge.

Gyvenime sutinkame nuostabių žmonių, kurie ir sunkiausiose sąlygose pamiršta savus rūpesčius, didžiąją dalį savo gyvenimo pašvenčia tautos vertybių rinkimui, jų išsaugojimui, nesigailėdami net savo asmeniškų, sunkiai uždirbtų, šeimai labai reikalingų lėšų.

Kada tik tekdavo lankyti St. Petersburge, dalyvauti didesniuose Lietuvių susiburimuose, minėjimuose, suvažiavimuose, visada sutikdavau neaukšto ūgio, ramaus veido, žemaitiškos tarsenos vyrą Juozą Taorą, rūpestingai betvarkantį gausių rodynių parodą. Šalia jo simpatiška, geraširdė Juozo gyvenimo ištikimoji palydovė, ir, pasirodo, didžioji talkininkė žmona Bronė.

Tokiose parodose tekdavo kiek ilgiau pasižvalgyti, pasidomėti rodyniais, tačiau arčiau pažinti Bronės ir Juozo Taorų gyvenimo kelią ne būdavo kada.

Bet atsirado ir tokia proga. Š.m. gegužės mėn. 15-17 d.d. St. Petersburge vyko ALT S-gos Dvidešimt antrasis seimas. Tas tris dienas praleidome ir svetingų šeiminkų Bronės ir Juozo Taorų globojami ir jų pasto-

gėje. Tad po seimo darbų, sugrįžę vakarais turėjome progos arčiau susipažinti su Taorų gyvenimu, atsieikimais, vis prisimindami Seimo metu Lietuvių klube ir Dolphin Resort Inn eksponuotą labai turiningą parodą.

– Štai, čia, atskiras kambarys, į kurį nieko neįleidžiui. Tai mano darbo pasaulis. O štai tose lentynose sukaupia įvairi, parodose eksponuojama medžiaga. Čia, kaip matote, įvairūs albumai, aplankos, rėmuose paruošti rodyniai, knygos, iškarpos iš spaudos – pradeda pasakojimą Juozas Taoras.

– Nejmanoma, Juozai, dabar čia viską peržiūrėti, tad gal suglaustai aptartum šias mūsų tautai labai svarbias vertybes, kuo daugiausia domitės, ką renkate, ką rodote parodose?

– Renku viską, kas, manau, istorijai būtų įdomu nagrinėjant mūsų tautos istoriją, jos gyvenimą, praeitį ir dabartį. Esu sukaupęs daug medžiagos, liečiančios Lietuvos Nepriklausomybės laikotarpį – tai veidai ir vaizdai: Lietuvos bažnyčios, pilialkalniai, žymieji mūsų tau-

tos žmonės, įvairios iškilinės. Tautinės veiklos rinkiniai apima neolituanų, Tautinės sąjungos, Lietuvių bendruomenės veiklą, ryškiuosius žmones, tiek tėvynėje, tiek ir išeivijoje. O štai, čia, visa Lietuvos okupacija: okupantų "žygdarbiai", dalis archyvinės medžiagos, liudijančios mūsų tautos genocidą. Platus skyrius iš Lietuvos laisvės kovų, nuo Lietuvos nepriklausomybės kovų iki partizanų epochos, partizanų veikla, gyvenimas, darbai. Visa epocha iliustruota fotografijomis, aprašymais.

Štai čia atsiskleidžia lietuvių tautos pati didžioji drama – ištremimai, žudymai, gyvenimas ir kančios Sibire. Visa tai vaizduojama knygoje, fotografijose. Platus rinkinių skyrius – Atstatai Lietuvos nepriklausomybę – laisvės kovų vaizdai, žuvusiųjų už laisvę nuotraukos ir taip pat knygos. Žiūrėkite, čia pašto ženklų rinkiniai. Rinkau viso pasaulio, tačiau pilnus komplektus turiu Lietuvos, Vatikano, Vokietijos, Prancūzijos, Lenkijos. Atskleidžiame keletą albumų, juose suglausta didžiųjų valstybių vyrai, istorinės asmenybės atvaizdai, su trumpais aprašymais.

Nuostabūs Lietuvos pinigų albumai. Čia turiu surinkęs beveik 90 procentų visų bet kadaėjusių apyvartojimo Lietuvos pinigų, nuo žilos senovės iki dabar... ramiai dėstė darbščioji žemaitiška bitelė Juozas Taoras, aiškindamas gausią medžiagą, jos paskirtį.

Stebint šio žmogaus nuostabią darbą, keliauji per pasaulį, sutinki istorijos atšvaites, susipažįsti su istorinėmis asmenybėmis, sugrįžti į lietuvių tautos laimingo ir tragiško gyvenimo istorinį kelią ir mąstai, o kiek šis žmogus padėjo pastangų, lėšų sutelkdamas

šiuos pasaulinio ir mūsų tautos laikotarpio lobius.

– Tad, mielas Juozai, nemažai sudėjote į šį turtą ir savo asmeniškų lėšų?

– Viskas kaštavo, be pinigų nieko nepadarysi. Bet tai mano tikslas – surinkti istorinę medžiagą apie daugelį dalykų. Sakysime, už Lietuvos vieną pinigą sumo kėjau net tris šimtus dolerių. Na, pašto ženklai, jų keitimasis su kitais filatelais. Bet nesigailiu, darbą atlikau, kaip sugebėjau, o gal tuo pasinaudos ir mūsų išlaisvinta tėvynė... sakė Juozas.

– Kur šią gausią medžiagą eksponavote?

– Esu suruošęs apie 20 parodų įvairiomis progomis – Pensilvėnijoje Lietuvių dienose, Skautų 7-toje stovykloje, Clevelande parapijoje, Lietuvių dienose, St. Petersburge įvairiose vietose lietuviams ir amerikiečiams. Taip pat ir Pitsburge keletą parodų buvau suruošęs.

– Ką manote ateityje su šiomis brangenybėmis daryti?

– Pats dar nežinau. Viskai gal domėtis pašto ženklais. Kitą medžiagą gal perduosiu čia, Amerikoje, viešajam Lietuvių archyviui, o gal ir padovanosiu nepriklausomai Lietuvai, jų muziejams.

– Gal, mielas Juozai, ką pasakytum apie savo asmeninį gyvenimą?

– Esu gimęs 1914 m. gegužės mėn. 2 d. Remšių kaime, Padubysio valsčiuje, Šiaulių apskr. Bet, kaip matote, esu žemaitis. Ūkininkas, turėjau 25 ha. geros žemės. Tėvas žuvo per Pirmąjį pasaulinį karą, tai aš ūkininkavau. Lietuvą pirmą kartą po karo aplankiau 1977 m. Tada vienas gimnaitis paklausė: kas Tave vertė ar traukė aplankyti Lietuvą? Atsakiau: Juk kalinį, kalėjime reikia aplankyti.

Liet. Tautinių Namų Chicagoje lankytojai su Lietuvos Tautininkų S-gos pirmininku R. Smetona. Sėdi iš k.: J. Andrašionas, dr. B. Kasakaitienė, M. Ročkuvienė, J. Grigaitis. Stovi: D. Adomaitis, St. Virpša, R. Smetona, P. Vėbra, A. Bagdonas ir svečias iš Lietuvos.

1941 m. vedžiau Bronytę. Su ja laimingai išgyvenau virš penkiasdešimt metų. 1991 m. liepos 14 d. vaikai suruošė St. Petersburge, restorane, mūsų 50 metų vedybinio gyvenimo sukakties paminėjimą. Išauginome 4 sūnus. Visi baigė magistro laipsniais universitetus, gražiai įsikūrė.

Dar gyvendamas ūkyje pradėjau domėtis filatelija, atspėjimu laiku skaičiais apie pašto ženklus literatūrai ir pradėjau ženklus rinkti. Ir taip visa gyvenimą, tik tiek, kad nebepasitenkinau vien pašto ženklų rinkimu, bet, kaip matote, apėmiau daug įdomių sričių.

Ilgokai jo darbo kambaryje sklaidėme gausią, istorinę, labai įdomią medžiagą, liudijančią darbščiojų rankų nuostabų gyvenimą, kantrybę, meilę tėvynei ir išeivijai.

Tai brangus turtas, istorinės vertės ir, reikia manyti, kad Juozas Taoras ir Bronė Taorienė, abu tiek širdies, laiko ir lėšų įdėję, savo rinkiniais praturtins ir nepriklausomai Lietuvai, jų muziejų.

Ir kai po viešnagės, dėkingai spaudėme mieliems šeiminkams Bronei ir Juozui Taorams ranką tik tiek tepasakiau: Gyvenote prasminga gyvenimą eidami ir tremties keliais. Dievulio palaimos Jūsų darbuose!

SAULĖLEIDŽIO
SONETA

A.a. Stasio Santvaro poetinė poezijos knyga, išleista Vilties Draugijos, įrašta į kietus viršelius ir sukrūta Dirvos redakcijoje.

Knyga parduodama po 10.00dol. ir gaunama šiuo adresu: DIRVA
19807 CHEROKEE AVE.
CLEVELAND, OH. 44119

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

AGRARINEI REFORMAI [SIBĖGĖJANT

Lietuvos Aukščiausios Tarybos deputatas
Doc. Mečislovas Treinys

1990 metų kovo 11 d. atkurus Lietuvos nepriklausomybę, agrarinė pertvarka tapo viena iš svarbiausių valstybės ūkinės politikos krypčių, kuri turėjo desovietizuoti Lietuvos žemės ūkį. Turėjo sudaryti sąlygas žemdirbių apsisprendimu sovietinio laikmečio ūkių pertvarkyti į Lietuvos respublikos įstatymais reguliuojamas ūkininkavimo formas: ūkininko ūkius, žemės ūkio bendroves, ūkines bendrijas, akcines bendroves ir kt. Buvo numatytos prielaidos, kaip ūkininkauti rinkos sąlygomis, ieškota būdų kaip pertvarkyti žemės ūkio mokslo, mokymo, socialinės rūpybos ir kitus svarbiausius visuomenės veiklos barus. Visa tai buvo api bendrinta 1990 metų viduryje Parlamento priimtoje Agrarinės reformos programoje. Šios reformos rengiamieji darbai tęsėsi iki 1991 metų pabaigos, o 1992 metų pirmajame pusmetyje buvo baigtas ir pirmasis agrarinės reformos etapas.

Agrarinės reformos rengiamųjų darbų laikotarpiu buvo priimti reikalingi įstatymai ir poįstatyminiai aktai, reguliuojantys Agrarinės reformos procesą (kai kurie įstatymai buvo vėliau ne kartą taisyti, suteikiant reformos pretendams didesnę pasirinkimo laisvę), sukurtas Agrarinės reformos vykdytojų tinklas, suregistruoti pretendentai į privatizuojamų žemės ūkio įmonių valdomą žemę bei turtą ir kt. Iš priimtų agrarinės reformos įstatymų paminėtini:

1. "Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamą turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų". Šiuo įstatymu

numatyta, kad nuosavybė atstatoma žemės savininkui, jo vaikams, vaikaičiams, jeigu jie yra Lietuvos Respublikos piliečiai ir nuolatos gyvena Lietuvoje. Žemės ūkio tikslams žemė grąžinama natūra toje pačioje ar kitoje vietoje, jeigu šie asmenys steigia ūkininko ūkį ar numato dalyvauti ūkiniuose junginiuose veikloje. Kitais atvejais už žemę mokama kompensacija. Didžiausias grąžinamos ar kompensuojamos žemės sklypas savininkui ar paveldėtojams – 80 ha bendro ploto (iš jo miško – iki 25 ha). Atgautą žemę savininkai ar paveldėtojai galės laisvai disponuoti: ją dovanoti, ikeisti, nuomoti, mainyti, o, įvedus litus, – parduoti. Ta žemė, kuri bus reikalinga valstybei ar savivaldybėms, reformos metu bus iš savininkų išperkama arba analogiškai sklypai bus suteikiami kitoje vietoje.

2. "Žemės reformos". Šiame įstatyme įteisinamos dvi žemės nuosavybės formos: privati ir valstybinė. Privatine žemės nuosavybė gali įgyti tik Lietuvos piliečiai, jeigu jie nuolatos gyvena Lietuvoje. Reformos metu žemė įgyjama iš Valstybinio žemės fondo o ateityje – perkant ir iš privačių asmenų. Reformos metu žemės ūkio tikslams žemė parduodama tik asmenims, steigiantiems ūkininko ūkį ar numatantiems dalyvauti žemės ūkio bendrovių ar ūkinių bendrijų veikloje.

Perkant žemę iš valstybės, bus galima apmokėti iš karto arba išsimokėti per 25 metus (mokėti bus galima pinigais arba valstybės skiriamomis investicinėmis iš-

mokomis). Parduodamos žemės (kaip ir grąžinamos) vienai šeimai maksimumas – 80 ha. Pirmumo teisė ir nuolaida iki 25 % perkamos žemės kainos numatoma asmenims, dirbantiems žemės ūkyje. Perkamos žemės hektaras įvertinamas 2,5 metų iš jos gaunamo javų grūdų derliaus verte. Už žemę išsimokėjus, ją bus galima laisvai disponuoti. Prie gyvenviečių paliekami savininkams negrąžinami ir kitiems neparduodami žemės sklypai, kurie skiriami smulkiems (iki 2-3 ha) sodybiniams ūkiams. Jų žemė galės būti privati (jei savininkas kur nors Lietuvoje turėjo žemės) arba nuomojama. Ūkiniai junginiai naudosis nuomojama iš valstybės ar privačių savininkų žeme.

3. "Žemės ūkio įmonių turto privatizavimo". Šiame įstatyme apibrėžiama privatizuojamo turto dalis, taip pat pretendentai (pirmumo teisė į jį suteikiama įmonės darbuotojams, jos pensininkams, asmenims, tapusiems invalidais šioje įmonėje, taip pat išėjusiems iš jos steigti ūkininko ūkį). Turto privatizuojamas natūra aukcionuose arba pasirašant paktus. 95% privatizuojamo turto vertės pretendents perleidžiama už valstybės ir ūkio investicines išmokas (savotiškas negrąžinamas paskolas, iš esmės – veltui). 5% įgyjama turto vertės pretendentai ar pats ūkis turi sumokėti grynais pinigais (dažniausia šiam tikslui atvirose aukcionuose už pinigus parduodant kokias nors ūkio gamybos priemones ar bendre naudojimosi pastatus). Pastarosios lėšos skiriamos žemės ūkio įmonių skoloms padengti bei agrarinės reformos išlaidoms finansuoti. Turtą pretendentai įgyja, kaip taisyklė komplektais. Juose – pastatai, gyvuliai, technika, reikalingos gamybos atsargos ir kt. Šie kom-

Mėšlavežis Šilų kaime, Šilalės rajone. Guminiai ratai pakeitė medinius ratus. Arkliai grįžta į kaimą.
Pr. Jogas nuotr.

JAV LB KRAŠTO VALDYBA
ir
LIETUVOS PARLAMENTAS
kviečia
IŠEIVIJOS LIETUVIUS Į STUDIJŲ SAVAITĘ

"LIETUVA – IŠEIVIJA"

Ryšiai ir Neišnaudotos Galimybės
Birštone, 1992 rugpjūčio 16-23

Programa: Aktualios paskaitos, susitikimai su valdžios pareigūnais, įvairios ekskursijos ir daugiau.

Kaina: Kelionė, nakvynė su maistu ir transportu bei registracijos mokesčiu – \$1430.00.

Skubiai registruokitės skambinant LB Būstinė
1-215-739-9353
arba Ingrida Bublienė
1-216-486-8692

20th Anniversary!

- Professional Care
- Best Quality!
- Best Service!
- Serving Euclid & Cleveland for 20 Years!

\$40 OFF ANY GLASSES WITH COUPON ONLY Expires 8-25-92 J.F. OPTICAL 531-7933	FREE VISION SCREENING WITH COUPON ONLY Expires 8-25-92 J.F. OPTICAL 531-7933	\$40 OFF CONTACT LENSES WITH COUPON ONLY Expires 8-25-92 J.F. OPTICAL 531-7933
--	---	---

J.F. OPTICAL

775 E. 185th Street
Euclid
531-7933

plektai formuojami atsižvelgiant į pretendentų pageidavimus bei gamybos reikalavimus.

4. "Žemės ūkio bendrovių". Šiuo įstatymu buvo įteisintas žemės ūkio specifiką geriausia įvertinantis ūkinis junginys, veikiantis kaip gamybinė pajininkų įmonė, kurioje ryškūs kooperatinės įmonės bruožai ir galimybė toliau skaidytis. Ją galėjo sudaryti bent du asmenys (maksimalus pajininkų dydis neribojamas), kurių turto dalis – pajai sujungti į bendrąją nuosavybę. Bendrovė–juridinis asmuo, todėl jos nariai už veiklos rezultatus atsako tik savo pajais. Ji turi pagrindinį ir rezervinį kapitalą (pastarasis – iki 25% pagrindinio

kapitalo dydžio).

Kiekvienais metais, priklausančiai nuo gamybos rezultatų, narių pajai perskaičiuojami: padidinami ar sumažinami. Pajininkų susirinkime narys turi tik vieną balsą. Narys turi teisę pajus parduoti kitiems asmenims, o išeidamas ūkininkauti, jam pageidaujant, gauti dalį natūra.

Dalis specializuotų žemės ūkio įmonių (kiaulininkystės įmonės, paukštynai, šiltnamių ūkiai ir pan.), praityje sukurti biudžeto lėšomis privatizuojami kita tvarka, panašiai kaip pramonės įmonės pagal "Valstybinio turto pirminio privatizavimo įstatymą". Kai kuriems

(Nukelta į 7 psl.)

BALTIA EXPRESS CO. LTD

INTERNATIONAL PARCEL SERVICE TO EASTERN EUROPE SUBSIDIARY OF AMBER GROUP
PRES. VIDMANTAS RAPŠYS

TIK 90 CENTŲ UŽ SV. VIRŠ 80 SV.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ SU PRISTATYMU Į NAMUS BE MUITO

TIK \$1.00 UŽ SV., JEI SIUNTINYS LENGVESNIS, KAIP 80 SV.

- SIŪSKITE VISKĄ: NAUJUS IR NAUDOTUS DRABUŽIUS, VAISTUS, MAISTĄ, RADIO APARATŲ, BEI ASMENINIUS SIUNTINIUS
- MES ĮPAKUOJAME IR APDRAUDZIAME SIUNTINIUS
- PERVEDAME PINIGUS, PERSIUNČIAME DOKUMENTUS
- CHICAGOJE IR APYLINKĖSE PAIMAME SIUNTINIUS IŠ NAMŲ
- MINIMALI SIUNTINIO KAINA \$25.00

GALIMI EXPRESS CARGO SIUNTINIAI PER 20 DIENŲ

ATVEŽKITE ARBA SIŪSKITE UPS ADRESU:

3782 W. 79th St. CHICAGO, IL 60652

TEL. 1-800-SPARNAI (TOLL FREE) 1-800-772-7624

1-312-284-6449

MANO PAŽINTIS SU PRANU DOVYDAIČIU

*Ištraukos iš Valentino Gustainio knygos
"Nuo Griškabūdžio iki Paryžiaus"*

Pirmiausia jo pavardę išgirdau apie 1908/09 metus, ganydamas savo tėvų gyvulius. Kažkas pas mus atėjęs labai dailiai pasakojo apie nepaprastai gabų jaunikaitį, kuris, nė vienos dienos gimnazijoje nebuvęs, labai gerai išlaikė visus 8-nių klasių gimnazijos egzaminus Marijampolėje drauge su tais jos mokiniais, kurie tenai buvo išsėdėję po 8 metus. Tas jaunikaitis, gimęs ir užaugęs Runkių kaime, Višakio Rūdos parapijoje, vadinamuose Sakuotnugariuose, labai troškęs mokslo, bet jo tėvai nebuvo turtingi, kad galėtų jį leisti į gimnaziją. Tai jis sugalvojęs pats vienas namie, be jokių mokytojų, vien tik iš knygų, išmokyti visa tai, ką gimnazijose mokytojai išmokydavo per 8 metus, ir visos gimnazijos egzaminus išlaikęs net geriau už kitus...

Šis nupasakojimas apie Runkių Dovydaituką man padarė labai didelį įspūdį. Jį išgirdęs, ir aš pats pirmą kartą pagalvojau apie tai, kad ir aš galėčiau pasekti jo pėdomis, pats namie iš knygų išmokyti visus gimnazijos mokslus ir išlaikyti tokį pat egzaminą Marijampolėje, kaip tas Runkių Dovydaitis. Mat ir aš labai svajoju apie mokslus, bet gerai supratau, kad į gimnaziją mane tėvai negalės leisti, nes jie per mažai turėdavo pinigų. O čia panašių neturtingų tėvų sūnus ir be pinigų išėjo gimnazijos mokslą. Žodžiu, apylinkėje pasklidusi žinia apie Praną Dovydaitį (jo tėviškė tebuvo tik už kokių 15 kilometrų nuo manosios) ir mano sąmonėje įžiebė gana fantastiškos vilties žariją, kad ir aš galėčiau pasekti to Runkių Dovydaituko pavyzdžiu...

Vėliau, kai man jau pasisekė paskaityti "Ateitį" bei "Draugiją", pasitaikydavo užtikti strapsnių, pasirašytų P. Dovydaičio. Aš neabejojau, kad tai tas gabusis Runkių Dovydaitis, bet jo gyvo dar nebuvau matęs.

Užėjus I-majam pasauliniam karui, vokiečiams okupavus Lietuvą, berods 1916/17 metų žiemą, išgirdau, kad lietuviai Kaune įsteigė pirmą lietuvišką gimnaziją, kad jos direktorium yra tas man iš pasakojimų ir raštų

jau žinomas Pranas Dovydaitis. Labai panūdau ir aš į tą lietuvišką gimnaziją įstoti ir joje baigti vidurinį mokslą. Nutariau nedelsiant važiuoti į Kauną ir tenai prašyti į tą lietuvišką gimnaziją. Bet įvažiuoti į Kauną reikėjo specialaus vokiečių valdžios įstaigų leidimo. Tokį leidimą man pažadėjo Višakio Rūdos žandaras, kurio apylinkėje buvo ir mano gimtasis Vinkšnupių kaimas. Su tuo gana jaunu žan daru aš buvau jau gerai pažįstamas, ne kartą pas jį lankęsis kaip vertėjas su įvairiais vietos gyventojų prašymais. Žandaras gerai žinojo, kad aš buvau gimnazistas ir mielai noru parašė man trumpą leidimą važiuoti į Kauną ir tenai toliau lankyti gimnaziją. Deja, tas žandaras neturėjo apvalaus antspaudo tam leidimui paženklinti. Todėl, kai aš nuvažiauvau žiemą rogėmis į Aleksotą ir iš tenai bandžiau pėsčias per tiltą eiti į miestą, rodydamas tą žandaro man duotą leidimą, vokiečiai sargybiniai, dirstelėję į jį, tik trumpai griežtai mane varė

atgal: "Ohne Stempel – zurück!"... Po poros valandų dar pabandžiau su tuo leidimu pralįsti, bet vėl tas pats atsakymas, nors sargyba buvo jau pasikeitusi. Taip aš ir nesugebėjau tada į tą pirmąją lietuvišką gimnaziją Kaune pas Dovydaitį patekti...

Asmeniškai su Pranu Dovydaičiu man pasitaikė susipažinti Kazlų Rūdos geležinkelio stotyje, belaukiant traukinio į Kauną, jau 1919 metais. Pasikalbėjome. Aš tuomet buvau uniformuotas Lietuvos kariuomenės eilinis kareivis. Gerai pamenu, kad Pranas Dovydaitis jau per pirmą pažintį su manimi buvo labai atviras, tiesmukas, net kiek stačiokas, mane iš sykio tujino, – galbūt todėl, kad buvo už mane bent 10-čia metų vyresnis. Kalbėjome apie lietuvių literatūros ir kultūros reikalus. Jis skundėsi, kad ir su moksline terminija buvę daug sunkumų ir painiavos, net klausė mano nuomonės, kaip vieną ar kitą mokslinį terminą reikėtų lietuviškai teisingiausiai fiksuoti. Pamenu, jis tada kalbėjo apie filosofinius ir psichologinius terminus, labai svarstė, kaip būtų teisingiau lietuviškai išversti vokišką "Weltanschauungs": pasaulėžvalga ar pasaulėžiūra?

Man kažkodėl tada labiau patiko pasaulėžvalga...

Jau visai dalykiškai su Pranu Dovydaičiu susitikau 1921 metų gegužės – birželio mėn., eksternu, kaip savo metu ir pats Dovydaitis, laikydamas brandos egzaminus Pirmojoje Kauno gimnazijoje, kurios direktorium buvo kaip tik Pranas Dovydaitis. Čia bent per keletą egzaminų ir jis pats manęs klausinėjo ir kartu su kitais mokytojais vertino mano žinias. Gimnazijos abiturientų tarpe tik aš vienas buvau eksternas, ir tai ne paprastas eksternas, bet uniformuotas Lietuvos kariuomenės kareivis. Mat tais metais kariuomenėje tarnavau jau mobilizuotas, kaip tam tikrą mokslą išėjęs inteligentas. Mano kariškas viršininkas, norėdamas man padėti, kad pagaliau gautčiau brandos atestatą, egzaminų metu mane be jokių formalumų paleido "atostogų", ir aš visus egzaminus laimingai išlaikiau.

Per egzaminus Dovydaitis man pasirodė labai draugiškas, priėjęs prie manęs rašant rašinį iš lietuvių kalbos, jį kiek man pro petį paskaitęs, drąsindamas mane pareiškė: "Matau, eina kaip iš pykės".

Egzaminavo mane pats Dovydaitis ir iš lotynų kalbos. Man kaip tik pasitaikė bilietas, kurį geriausiai mokėjau: Horacijaus "Exegi monumentum" ir jo paties elegija "Miseratum est neque amoris dare ludum", kurias abidvi gerai mokėjau, iš atminties ir padeklamavau. Labai jam patiko, davė dar paskaityti "a livre ouvert" iš Cezario ar Cicerono, liepė išnagriniuoti veiksmažodį "curro", paaiškinti, kuo jis skiriasi nuo "cūro" ir koks man yra žinomas panašiai skambantis lietuviškas veiksmažodis. Kai jam pasakiau, kad kurti, t.y. labai greitai bėgti, Dovydaitis, pakėlęs akis į kitus egzaminų komisijos narius, tik pratarė:

– Ką gi, labai gerai! – ir aš pajutau, kad už tai bus atestate penketas.

Jis pats mane egzaminavo ir iš filosofijos prope-deutikos, t.y. iš logikos ir psichologijos. Apie silogizmą papasakoti pavyko gerai, bet psichologijoje kažko nemokėjau, susipainiojau, anot jo paties čia pasakoto priežodžio: "Susipainiojai kaip viščiukas pakulose", ir todėl už filosofijos prope-deutiką tegavau tik ketvertą...

Vėliau dar keletą kartų pasitaikė su Pranu Dovydaičiu susitikti Kazlų Rūdoje belaukiant traukinio. Dažnokai iš Kauno per Kazlus važinėdavau namo, matyt, ir Dovydaitis gana dažnai lankydavosi savo šeimos lizde – Runkiuose.

Kaune man tik porą kartų pasitaikė lankytis pas Praną Dovydaitį jo bute. Tepamenu, kad jį tenai rasdavau prie rašomojo stalo su daugybe knygų, kurios nevisos tilpo lentynose, nes dalis buvo sudėta ant grindų, čia pat arti stalo.

Kartais paskaitydamas jo straipsnius įvairiuose žurnaluose, visuomet jausdavau, kad tai eruditas, knygos žmogus, kuris stengėsi perteikti savo tautai ir savo liaudžiai tas krikščioniškos Vakarų Europos mokslų idėjas, kurias jis pats vertino kaip naujausius tyrinėjimo duomenis. Labai pasiskendęs mokslinėse knygose, jis nemėgo ir neturėjo laiko vadinamam saloniui, nemėgo prašmatnių vaišių ir tuščiakalbių pobūvių. Todėl kai kas jį anais laikais pavadindavo stačiuoku, galbūt ne tik dėl jo pokalbių liaudiško tono, bet ir dėl to, kad jis savo įsitikimų nemėgo vynioti į šilkus, bet juos reikšdavo be jokių "diplomatinių" pagražinimų. Tačiau visi ano meto Lietuvos inteligentai jautė ir žinojo, kad Pranas Dovydaitis labai mylėjo savo tautą, ypač savo liaudį, kad atsidėjęs rimtai dirbo mokslinių tyrinėjimų darbus, tuo norėdamas prisidėti prie bendro jos supratimo ir kultūrinio lygio pakėlimo. Dėl tos priežasties net jo politinės programos priešininkai jį gerbdavo kaip labai darbštą ir sąžiningą Lietuvos kultūros dirvose besidarbuojantį pionierių.

Naujas, NEBRANGUS MAISTO

siuntinys tik \$49 – mėsos gaminiai, cukrus, kava, aliejus, vaisiai ir kiti produktai.

Viso 22 svarai tik \$49.

Pats populiariausias 55 svarų siuntinys iš įvairių produktų tik \$85. Vien tik mėsos gaminių irgi \$85.

Prie visų siuntinių galite užsakyti aspiriną ir vitaminų. TRANSPAK firma taip pat parūpina butus, namus, automobilius ir traktorius.

TRANSPAK,
2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629,
Tel.312-436-7772.

TRISDEŠIMTAS Dirvos novelės Konkursas PREMIJA 700 DOLERIŲ skiriama iš A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko
Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

Ilgis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytą, su dvigubu tarpu

Laikas: Paskutinė rankraščiai įteikti data 1992 metų rugsėjo 1 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiams siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridėdama uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

NEŽINOMO LIKIMO KELIAIS...

Juozas Prikockis

Šių prisiminimų autorius Juozas Prikockis gimė 1908 m. Noreikonių km., Pakruojo vls., Šiaulių aps. 1928 m. baigė Linkuvos gimnaziją. Išėjęs Karo mokyklos aspirantų kursus jaun. leitenanto laipsniu, studijavo Lietuvos universitete humanitarinių mokslų ir teisių fakultetuose. Buvo Vilkaviškio Ligonų kasų direktorius. Dirbo su jaunlietuviams, buvo Vilkaviškio rajono vadas. 1941 m. išvežtas į Sibirą. Mirė 1979 m. kovo 20 d. Clevelande gyvena jo duktė Dalia Staniškienė ir sūnus Vidmantas Prikockis su šeimomis.

Prisiminimai rašyti 1949 m. ir rankraštyje slapta išvežti į laisvę 1973 metais. Autoriaus žodžiais, visa, kas jo ir kitų parašyta "liks medžiaga lietuvių tautos to meto istorijai pažinti."

Lietuvai vėl tapus nepriklausomai, tebūna šių jo pergyvenimų pasirodymas spaudoj tarytum mažas paminklas jo nepalaužtam tikėjimui Gėrio pergale.

Marijampolė – Kaunas – Vilnius – Leningradas

Alytaus pusėje pasirodė traukinys, tarsi kokia pabaisa, artėdamas į stotį. Tai jis mus išveš, išveš iš mielosios Suvalkijos, iš Vilkaviškio ir Virbalio krašto.

Su traukinio artėjimu mes jautėme, kaip bėga nuo mūsų laimė. Dienos, praleistos Marijampolės kalėjime, dabar atrodė laimingos, nes mūsų ateitis vėl skendo į dideles ūkanas.

Traukinys sustojo. Pasi-girdo komanda "stok". Mus pradėjo varyti į žalios spalvos su geležimis apkaltais langais vagoną. Ėjome nenoromis, begaliniai gailėdamiesi tos žemės, ant kurios ką tik klūpojome. Jau vien dėl to, kad paliekame žinomas vietas ir artimuosius, buvo neapsakomai liūdna, o mano liūdesį dar labiau didino Marijos buvimas. Aš nežinau, kaip tą dieną ji į stotį pateko: atsitiktinai ar iš anksto žinodama, kad mane išveš. Bet jos atvykimas buvo tarsi palydėjimas į nežinomą kelionę ir dar labiau į nežinomą ateitį.

Prieš įlipdamas į vagoną, paskutinį kartą atsisukau į Mariją, norėdamas galutinai atsisveikinti. Ji neva šypso-

josi, bet pro tą šypseną matėsi didelis skausmas ir neaprašomas liūdesys. Ji šypsojosi tik dėl to, kad norėjo mane padrašinti, šiaip jau būtų verkusi, verkusi kaip kūdikis. Pakėliau dešinę ranką, pabučiavau pirštų galus ir pamojavau, tarsi siųsdamas jai paskutinį pabučiavimą. Ji padarė tą patį gestą. Daugiau aš nebegalėjau Marijos matyti, nes ginkluotas kareivis mane įstūmė į vagoną.

Dar kelios minutės, ir traukinys, didelis kaip mūsų sielvartas, pajudėjo Kauno ir Vilniaus kryptimi. Išnyko iš akių Marijampolės stoties rūmai ir kenčiančios Marijos paveikslas.

Toks buvo paskutinis pasimatymas. Pasimatymas, kurio metu mes neištūrėme vienas kitam nė žodžio, bet labai daug pasakėme.

Nuo anos dienos praėjo beveik devyneri metai, bet pasimatymas Marijampolės geležinkelio stoty ir šiandien mano sieloje tebėra aiškus ir gyvas. Jis ir šandien tebeveikia, tebejaudina, nors daug kas pasiketė, daug kas praėjo. Daug kas

praėjo, tik nepraėjo laimės troškimas, tik nepraėjo noras vėl susitikti. Nepraėjo noras grįžti į gyvenimą, jausti tą gyvenimą savo gyslose, savo kraujyje.

Kur nuėjo iš geležinkelių stoties Marija? Kai po šešerių metų vėl nuvykau į Marijampolę ir susitikau su pažįstamais žmonėmis, jie man papasakojo, kad Marija grįžusi pas savo dėdę, kritusi lovon ir verkusi, verkusi. Kalbinama, klausiama, kas atsitiko, ji tegalėjusi ištarti vos du žodžius:

– Juozą išvežė.

Pakeliui iš Marijampolės kai kuriuos išsodino Kaune, bet aš su draugais buvau atvežtas į Vilnių. Geležinkelio stoty vėl mus sugrūdo į uždaras automašinas ir nugabeno į garsųjį Lukiškio kalėjimą. Tai senas kalėjimas, pastatytas Vilniaus priemiestyje, jame jau Muravjovo koriko laikais kalėjo lietuviai ir lenkai už tautinio susipratimo žadinimą ir pastangas išsivaduoti iš caristinės Rusijos jungo. Vieną kartą Vilniuje buvau anksčiau. Tik dabar nebe laisvas, o Vilnių galiu pamatyti tik pro kalėjimo langą.

Pats kalėjimas padarė mums gerą įspūdį: visur švaru, langai neužkalti medinėmis dėžėmis, kaip Marijampolėje, tautojai žmoniški.

Iš pradžių patekome į vieną nedidelę kamerą antrame aukšte. Mūsų buvo vos keliolika žmonių, jų tarpe keli Vilniaus lenkai. Tačiau mes, marijampoliečiai, buvome išmėtyti po įvairias kameras ir susitikti nebegalėjome. Čia susiradome naujų draugų, iš įvairių Lietuvos vietų sugabentų.

Pro didžiulius langus gerėjomės miesto vaizdu, žydinčiu pavasariu. Buvo pats gražiausias metų laikas. Vilnius skendėjo žalumynuose ir žieduose. Atidarydavome langus ir traukdavome į save gaivinantį pavasario orą. Kiekvieną rytą girdėdavome skambinant bažnyčių varpus, ne vienas melsdavosi atsiklaupęs prie lango.

Tie varpai man visada primindavo tėviškę, gimtąją Pakruojo bažnyčią. Mano vaikystė ir jaunystė nuskambėjo kaip varpų garsai lietuviškos žemės kloniais, lygiaisiais Suvalkijos krašto laukais. Bet dar labiau tomis dienomis, ištisomis valandomis žiūrėdamas į Vilnių, prisimindavau Vilkaviškį ir Virbalį, kur paliko patys artimiausi, patys brangiausi man žmonės.

Mano tėvelių kapai jau seniai buvo žolele užžėlę, o Suvalkų žemėje paliko gyvi žmonės, kurių širdys – žino-

jau – plaka ir dėl manęs. Prabėgusių dienų vaizdai slinko prieš mano akis, pridengdami Vilniaus miesto grožį, ir mane jaudino. Gyvenau prisiminimais. Juo labiau toliau nuo antrosios savo tėviškės.

Kartą naktį mus staiga prikėlė. Atėjęs valdininkas įsakė visiems tuojau apsirengti ir su visais daiktais išeiti į koridorių. Naktiniai žadinimai ir kratos mūsų jau nebejaudino, nes jau buvome prie jų pripratę. Tačiau šį kartą kratos nebuvo. Mus nuvarė žemyn į kažkokį ilgą koridorių, iš kurio buvo daugybė durų į vienuotes. Čia bereginti prisirinko daug kalinių, o valdininkai ir visokie viršininkai tik bėgiojo, rikiavo, tvarkė. Buvo panašu į kažkokį atrinkimą. Viršininkai šaukė daug pavardžių, tačiau manęs niekas nepaminėjo. Pagaliau vėl ėmė žmones skirstyti po kameras. Aš patekau į vienutę tame pačiame koridoriuje.

Mes buvome keturi vyrai, iš kurių beprisimenu tik Juozą Radušį, ūkininką iš Vilkaviškio apskrities, su kuriuo kartu sėdėjau Marijampolės kalėjime. Kiti du buvo visiškai nepažįstami. Kiek dienų toje vienutėje mes išgyvenome, dabar nebepamenu, bet, tur būt, ne daugiau kaip savaitę.

Birželio devyniolikta mane ir dar du iš mūsų mažytės kameros iššaukė. Su Radušiu atsiveikinau labai širdingai ir gaudžiai.

– Sudiev, Juozai, būk laimingas. Dievas žino, ar besusitiksime kada. Aš jau senas, mano amžius trumpas, bet tu, tu grįžk į laisvę ir vėl gyvenk. Sudiev!

Jis mane apkabino ir pabučiavo.

Daugiau su Radušiu aš niekad nebubuvau susitikęs ir nieko apie jį nesu girdėjęs. Jis buvo tremiamas į Kazachstaną (Vidurinę Aziją). Bet ar ten pateko, negirdėjau. Jei nepateko, tai gal vokiečiai paleido kartu su daugeliu kitų kalinių, o jei spėjo iš Vilniaus išvežti, tai labai galimas daiktas, kad Radušis bus miręs Vidurinės Azijos karščiuose, toli nuo tėvynės.

Birželio devynioliktos rytą mus, nedidelę kalinių grupę, susodino į žaliąjį vagoną prijungtą prie keleivinio traukinio ir išvežė nežinoma kryptimi. Tikrai, ilgą laiką nežinojome, kur mus veža. Manėme, Gudijos link, bet neprivažiavome Minsko. Stočių pavadinimų iš vagono matyt negalėjome, o jei ir spėdavom ką pastebėti, tai vardai buvo svetimi, negirdėti ir rašyti rusų kalba. Viena buvo aišku – kad važiuojame nebe

Lietuvos žeme.

Pagaliau antros dienos rytą mūsų traukinys sustojo kažkokioje didžiulėje stoty. Matėme daug vagonų, girdėme jome nuolat švilpaujančius didžiulius garvežius, bet stoties pastato negalėjome matyti. Stovėjome čia gana ilgai. Bandėme klausti kareivių palydovų, bet šie neturi teisės su kaliniais kalbėtis. Tačiau vienas vyrukas, apsidairęs, kad nematytų vyresnis, tyliai mūsų paklausė:

– Ar Leningrade jūs dar niekada nebuvote?

Nustebome: nejaugi mes Leningrade?

Taip, tai buvo Leningradas, buv. Rusijos imperijos sostinė. Gilų įspūdį tada man padarė Michelis Bergzonas, kuri taip pat pateko į mūsų grupę.

– Prikocki, čia Leningradas! Kur mes važiuojame, kas bus tokiau? – liūdnai lin guodamas galvą kalbėjo jis.

Mus nugabeno į kalėjimą, esantį netoli Varšuvos stoties, į kurią kaip tik atėjo mūsų traukinys. Pirmieji įspūdžiai slegiantys: kalėjimas nešvarus, kaliniai nudrįskę, su vyžomis (tada pirmą kartą pamačiau vyžas), išvargę, tiesiog nebe panašūs į žmones. Jų tarpe buvo daug latvių, kurie, kaip ir mes, atrodė gerai.

Su latviais tuoj pradėjome draugauti, tik deja, nulemta buvo ilgiau čia mums pasilikti. Kas rytą kalinius išleidžia į didžiulį kiemą pasivaikščioti, kur mes jautėmės gana laisvai. Niekas mums netrukdyt kalbėtis, susitikinėti su kitų kamerų draugais.

Birželio dvidešimt trečios rytą mus kiek nustebino nepaprastas vaizdas: aplink kalėjimą buvo išstatyti zenitinės artilerijos pabūklai, aplink juos sukinėjosi kareiviai, apsirengę pilna kautynių apranga. Viršum miesto skraidė lėktuvai. Beje, jau tą naktį mums atrodė, kad kažkur netoli šaudė. Nieko nesupratome: manėme, kad kariuomenės manevrai. Deja, būta daugiau už paprastus manevrus.

(Bus daugiau)

VILIUS BRAŽENAS

Dirvos skaitytojams siunčia linkėjimus iš Texaso, kur jis JBS jaunimo stovykloje skaito paskaitas. Iš čia dar vyks į North Carolina. Laiške rašo: "Ligi šiol, per 11 metų lankiau virš 40 stovyklų. Pro jas praėjo geras būrys jaunimo. Gaila, kad neteko sutikti nė vieno naujos išeivijos lietuvio".

SKAUTININKAS PALČIAUSKAS

(Atkelta iš 2 psl.)

Chicagoje gyvenantis kolektyvas iš karto buvo įstatytas į aiškias organizacines vėžes. Tai įvyko lektorių dėka. Tokios "rekolekcijos" naujai išrinkto kolektyvinio organo nariams buvo reikšmingos, įdomios ir reikalingos.

1961 – 1963 m. Taryboje ir Tarybos Pirmioje K. Palčiauskas buvo kolektyvinio vadovybės organo narys par excellence. Jam prilygo tik Bronius Kliorė. Jie abu Sąjungos vadovybės rūpesčiuose dalyvavo su nepaprastai stipriu lietuviškosios skautybės siekių supratimu, praktišku visuomeninio gyvenimo subrendimu, su istorine organizacijos perspektyva bei vizija ateičiai. Reikalui iškilus, posėdžiuose painesnius klausimus K. Palčiauskas formuluodavo tiksliai, logiškai, skautiško metodo dvasioje, su ilgų metų patirties patirtimi. Nuomonių skirtumus K. Palčiauskas mokėdavo suderinti, kitų daromus pasiūlymus konkretizuoti ir sustiprinti.

Mums keliems, jaunesniesiems, tai buvo neeilinė visuomenės mokslo bei skautų organizacijos vadovybės praktiška mokykla.

Iš Sąjungos atsikūrimo laikų Vokietijoje, K. Palčiauskas labai vertino ryšius su Vokietijoje veikusia, kan. F. Kapočiaus vadovauta Tautine Delegatūra, mūsų pripažinimo pastangas Pa-

sauliniame Skautų Biure, skautiškosios spaudos darbuotojus, Vokietijos laikų savo bendradarbius skautų vadovybės eilėse. Kai 1962 m. Amerikoje lankėsi Vokietijos laikų Sąjungos Dvasios Vadovas kun. J. Vaišnora, jiedu susitiko kaip bendro darbo ryšiais susigyvenę bičiuliai.

Skautininkas Palčiauskas nebuvo nei "sausas" nei "permirkęs" skautas. Jis buvo malonus, gan spalvingas, plačių akiračių, labai korektiškas ir logiškas. Sakyčiau, kad jis buvo skautas intelektualine, visuomenine prasme, asmenybė, kuri skautybę ne tik gerai pažįsta, bet ir ja tiki, ją visada praktikuoja: Praktikuoja visuomenėje, praktikuoja organizacijai, ją taiko sau ir kitiems.

Kai Palčiauskai 1972 m. kėlėsi iš Chicagos į Floridą, gal dvi dešimtys skautų vadovų bei Palčiauskų bičiulių susirinko į Tėvų Marijonų svetainę su išvykstančiais atsisveikinti. Kuklių užkandžių aplinkoje, buvo sakomos kalbos. Jų buvo visokių. Galų gale jau spaudė-

me rankas ir skirstėmės namo. Aš tada girdėjau tokį pokalbį su sktn. Palčiausku ir šalia jo stovinčia žmona, sktn. Valerija Palčiauskiene: "Skautininke, kada nors aš norėčiau kokiems nors skautams vyčiams pakalbėti apie asmens erudiciją. Aš jiems tada papasakočiau apie Jus!" "O aš irgi kada nors dar norėčiau pakalbėti apie Tamstą", atsakė Kazys Palčiauskas, "Tikiuosi, ta proga ateis!"

Šis straipsnis tai ir buvo bandymas kalbėti apie žmogų, apie lietuvių visuomenės narį, kuris nepaprastai žaidė Lietuviškosios Skautybės (didžiosiomis raidėmis!) žaidime. Pabrėžiu, kad skautybę jis ugdė, ją auklėjo lietuvių tautos jaunimą. Kai tauta jam uždėjo kitas neeilines pareigas, jis jas ėjo. Vėliau jis už tai daug iškentėjo. Neteisingai apkaltintas ir baustas, jis yra lietuvių tautos kankinys, panašiai kaip 1941 m. Černovėje bolševikų nužudytas Brolijos Vyriausias Skautininkas J. Šarauskas. Ypač skautiškoji lietuvių bendruomenė Kazį Palčiauską privalo taip prisiminti.

(1992-IV-15)

AGRARINEI REFORMAI...

(Atkelta iš 4 psl.)

mokslo ir mokymo tikslams tarnavusios įmonės, sumažinus priskirtų žemių plotus ir privatizavus dalį

turto, paliktos valstybinėmis.

Prieš pradėdant turto privatizavimą, žemės ūkio įmonėse jis buvo inventurizuotas ir perkainotas kainomis, artimomis rinkos kainai. Tuo pačiu buvo pakeistas ir kolūkių bei valstybinių ūkių statusas jie buvo paskelbti likviduojamomis (reorganizuojamomis) įmonėmis. Savųjų įgaliojimų neteko buvę kolegialūs valdymo organai, o šioms įmonėms valdyti reformos metu sudaryta laikinoji administracija.

Šiandien visi pripažįsta, kad Agrarinės reformos įstatymai – kompromisiniai, pragmatiški. Jie priimti tokie, kokius buvo įmanoma priimti, esant dabartinėms visuomenės bei jos formalių ir neformalių struktūrų nuostatoms. Kaip žinia, pagrindinė principinė nuomonė kova vyko (ir dar tebevyksta) tarp dviejų Agrarinės reformos variantų savotiškų ideologinių polių: įvairių modifikacijų "nulinio" ir restitucinio.

Agrarinės reformos "nulinis" variantas, projektuojant būsimus privačius ūkius, neatsižvelgė į buvusių savininkų turto dydį ar jo praradimo mastą, bet de-

Dvidešimties metų mirties prisiminimas

A. A.

VLADAS VILIAMAS

mirė 1972 metais liepos 12 d. Camp Springs, Maryland. Buvo palaidotas Prisikėlimo kapinėse liepos 16 dieną.

Geografas Vladas Viliamas, Ph. D., buvo uolus Ateitininkų ir Krikščionių demokratų organizacijų veikėjas. Kaune Vytauto Didžiojo Universitete, Vilniaus Universitete ir Pedagoginiame Institute dėstė geografiją.

New Yorke Pavergtųjų Tautų organizacijoje atstovavo Lietuvai. Washingtono dirbo šiaurės Amerikos Arktikos Institute.

Už jo sielą mišios bus aukojamos liepos 12 dieną, sekmadienį, 10 val. ryto Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos bažnyčioje, Clevelande.

Gimines, draugus ir pažįstamus prašome prisiminti Vladą Viliamą savo maldose.

*Žmona Regina, sūnus Virgilijus
su šeima ir sesuo Antanina
su šeima Lietuvoje.*

klaravo "vienodą šansą" ateityje tiems, kurie šiandien dirba žemę (pastarąją siūlyti išdalinti lygiavos būdu arba skirti ūkininkams ne daugiau kaip 30-40 ha ūkiui). Tiesa, šiai nuomonei evoliucionuojant, teisę į žemę buvo siūloma pripažinti ir kitiems asmenims, jeigu jie grįžta į kaimą ūkininkauti.

Kitos "nulinio" varianto nuostatos – įvairių nuosavybės formų (įskaitant bendrąją jungtinę žemės nuosavybę) bei ūkininkavimo tipų (įskaitant kolūkius) įteisinimas, ryški reformos decentralizacija (kiekvienas ūkis įsamenina savo nariams visą ten esantį turtą), kolektyvo valios dominavimas prieš atskiros asmens apsisprendimą, reformos vykdyme neapibrėžtumas ir pan. Šiame variante nebuvo vietos kompensacijai buvu-

siems žemės ir kito turto savininkams, o naujieji žemės savininkai ją turėjo gauti veltui.

Ši idėja ne nauja. Panašias mintis apie Žemės reformą kalbėjo socialdemokratai ir valstiečiai liaudininkai Lietuvos respublikos Steigiamajame seime dar 1922 metais. Todėl visai nenuostabu, kad "nulinio" Agrarinės reformos varianto propaguotojai šiandien yra LDDP, socialdemokratai, Lietuvos žemdirbių sąjunga ir kitos kairiosios visuomenės politinės jėgos. Dėl galimo Agrarinės reformos užtęstumo, buvusio "status quo" įteisinimo, "nulinį" reformos variantą rėmė ir nemaža senojo režimo metu susiformavusios valdymo struktūros darbuotojų.

(Bus daugiau)

PADĖKA

Mano mylima žmona STEFANIJA GARLIENĖ mirė (71m. amžiaus) Floridoje (Ilgoninėje) š.m. birželio mėn. 7 d.

Jos noras buvo sugrįžti laidojimui į Clevelandą, kur Stefanija ir aš išgyvenom 32 metus. Čia užaugo, baigė mokslus ir sukūrė šeimas mūsų trys dukros.

Mes 1983 m. pradžioje, pensininkų gyvenimui, persikėlėm į Juno Beach, Floridą.

Nuoširdi padėka Jakubs and Son laidotuvių namams ypatingai Kenn E. Schmidt už tokį rūpestingą ir nuoširdų patarnavimą, kun. G. Kijauskui už maldas koplyčioje, mišias ir maldas Visų sielų kapinėse kur Stefanija š.m. birželio mėn. 12 d. pasiliko amžinam poilsiui, šalia mūsų pirmagimės dukros Nijolės Garlaitės – Žygienės, mirusios taip pat birželio mėn. 1985 m.

Nuoširdi padėka vargonininkei, laike mišių giedotojams, Gintaro valgyklai už lietuviškai paruoštą maistą ir mūsų atvykimo į Ameriką sponsoriui Vladiui Bacevičiui, kuris su foto aparatu įamžino Stefanijos kelionę į amžinybę. Taip pat visiems, kurie mus ramino, dalinosi mūsų skausmais, paliko aukas mirusios atminimui ir dalyvavo Stefanijos laidotuvėse.

*Stefanijos vyras Jonas Garla,
dukros Gražina ir Liucija,
jų vyrai ir aštuoni anūkai.*

Juknaičių, Šilutės rajone, pavyzdinio sovietinės santvarkos "dvaro" palikimas – kultūros centras.
Pr. Jogas nuotr.

PADĖKA A + A INŽ. RAIMUNDAS KUDUKIS

Taip nelauktai Aukščiausiojo Visagalio pašauktas į amžinybę, paliko giliam liūdesy žmoną, dukrą, sūnų, Tėvą, gimines ir artimuosius.

Raimundui išvykstant į amžinybę, už paskutinį Jam patarnavimą ypatingai esame dėkingi klebonui kun. G. Kijauskui už rūpestingą ir gražų religinių apeigų atlikimą; dėkojame vyskupams A. Pilla ir J. Quinn, abatui R. Gris ir prelatui A. Goldikovskui už dalyvavimą ir už Šv. Mišių atnašavimą;

Dėkojame I. Grigaliūnaitei ir mergaitėms už giedojimą bažnyčioj;

Dėkojame V. Plečkaičiui už pravedimą giedojimo, dėkojame R. Zorskai ir V. Leger už skaitinius mišiose;

Dėkojame Clevelando miesto merui M. White už dalyvavimą laidotuvėse ir už vėliavos pakėlimą prie jo įstaigos Clevelando mieste;

Dėkojame Clevelando miesto policijai už iškilmingą atlydėjimą į kapines; ypatingai esame dėkingi JAV Prezidentui George Bush ir Lietuvos Prezidentui Vytautui Landsbergiui už pareikštą mums užuojautą;

Dėkojame vyskupui A. Deksnui iš Romos už paguodos laišką ir už atlaikomas šv. mišias; dėkojame Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkui Dr. V. Bieliauskui, Ohio gubernatoriaus, Senatorių ir kongresmanų atstovams. Buv. Clevelando miesto merams R. Perk ir D. Kucinich. G. Forbes, M. Madison, tautybių ir lietuviškų organizacijų atstovams už dalyvavimą ir už pasakytas kalbas;

Dėkojame Lietuvos radijui Vilniuje už pranešimą apie Raimundo mirtį;

Dėkojame visiems už pareikštas užuojautas asmeniškai, laiškais, per spaudą ir telegramomis. Neužmirštamai liekame dėkingi Clevelando lietuviams, amerikiečiams ir kitų tautų atstovams už tokį gausų dalyvavimą atsisveikinime ir laidotuvėse;

Dėkojame Clevelando Lietuvių radijui už gražų Raimundo prisiminimą;

Dėkojame skautams už budėjimą prie karsto;

Dėkojame visiems už tokią gausybę gėlių;

Dėkojame už aukas mišioms ir kitoms organizacijoms;

Dėkojame Dirvos, Draugo, Pasaulio Lietuvis administracijoms už patalpinimą straipsnių apie Raimundą;

Dėkojame Dirvos korespondentui, B Nainiui ir V. Rociūnui už turiningus straipsnius;

Dėkojame R. Zorskai už atsisveikinimo pravedimą;

Dėkojame A. Širvaičiui ir V. Matui už paaukotas pietus laidotuvių dalyviams;

Dėkojame ponioms už paaukotas skąnėstus;

Už paguodą ir visokeriopą pagalbą norime labai nuoširdžiai padėkoti giminėms ir artimiesiems – Gražinos broliui Antanui Knistautui ir jų šeimai, motinai Salomėjai Knistautienei, jos seseriai Stasei ir jos vyrui Raimundui Baltušiams, Lenkauskams, Matams, Zorskams ir visiems kitiems.

Dėkojame karsto nešėjams.

Dėkojame Jakubs Laidotuvių namams už gerą patarnavimą.

Mūsų šaunusis krepšininkas Šarūnas Marčiulionis rungtynių įkarštyje ir pertraukos metu

ŠARŪNO MARČIULIONIO VIEŠBUTIS LIETUVOJE

Krepšinio mėgėjai išeivijoje ir Lietuvoje pagristai džiaugiasi Šarūno Marčiulionio, vieno iš "Golden State Warriors" komandos "Žvaigždžių", puikiu žaidimu. Jo žaidimas profesionalioje Amerikos krepšinio komandoje tapo nepriklausomos Lietuvos aukšto sportinio lygio simboliu. Viso pasaulio lietuviai gali juo tikrai pasididžiuoti. Ypač, kad Šarūnas Marčiulionis daro didžiausias pastangas, jog Lietuvos krepšininkai žaistų pasaulio olimpinėse žaidynėse.

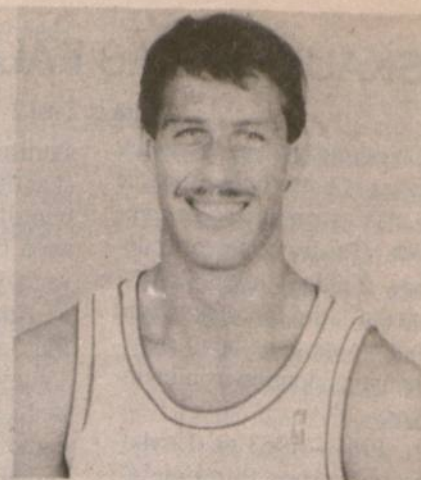
Krepšinio mėgėjų atmintyje dar tebėra gyvi vaizdai puikaus Šarūno žaidimo ši sezoną, kada komandai brangūs taškai būdavo pasiekiami beveik iš neįmanomų pozicijų. Neretai atsidusdavome, kada pro prasiveržimo į krepšį ir labai kieto priešininkų dengimo, Šarūnas nepasiduodavo ir tęsdavo greitą ir būdingą savo stiliui žaidimą.

Šarūno Marčiulionio, Arvydo Sabonio ir kitų Lietuvos krepšininkų dalyvavimas Lietuvos olimpinėje komandoje duoda realių vil-

čių, kad Lietuvos krepšinio komanda sėkmingai pasirodys šių metų olimpinėse žaidynėse Barcelonoje. Telieta tik palinkėti Šarūnui ir visiems Lietuvos krepšininkams sėkmės!

Šia proga, taip pat norėtumėm palinkėti Šarūnui sėkmės įgyvendinant visai kitokio pobūdžio projektą. Po didelių organizacinių ir statybinių darbų, Šarūno viešbutis Vilniuje yra baigtas. Šiais metais, birželio 1 d. įvyko šio viešbučio iškilmingas atidarymas.

Viešbutis "Šarūnas" randasi Vilniaus centre prie plačiai pagarsėjusių Lietuvos sostinės Sporto Rūmų, nuo kurių per kelias minutes galima pasiekti istorines Vilniaus vietas. Viešbutis yra naujame pastate ir įrengtas taip, kad jo svečiams būtų sudaryta jauki šeimyniška atmosfera. Jis buvo pastatytas pagal aukščiausius vakarų standartus, kad galėtų suteikti turistams ir kitiems svečiams didžiausią patogumą. Viešbutis turi 25 kambarius ir viena 2-iejų kambarių kompleksą, arba kaip Lietuvoje vadinamą

SARUNAS MARČIULIONIS

#13, 6-5, 200
LITHUANIA, '86

"Liukšą".

Šarūnas ypač didžiuojasi viešbučio, taip vadinamu, "krepšinio baru", kuris įrengtas pačio Šarūno iniciatyva. Tokio baro dar nėra Lietuvoje, o gal ir niekur kitur Europoje. Baras pavadintas "Rooney" vardu, nes taip į Šarūną draugiškai kreipiasi jo komandos draugai. Baras yra įrengtas su visais NBA ir Lietuvos krepšinio atributais, nekalbant jau apie satelitinio ryšio galimybes transliuoti tiesioginiai į viešbutį svarbiausias krepšinio rungtynes ir kitus pasaulinio masto sporto įvykius. Bare bus galima ir skaniai papietauti.

Viešbučio svečiams yra suteikiami šie patarnavimai: nemokami pusryčiai, susisiekimas su aerouostu, telefoninis ryšys su užsieniu ir satelitinės televizijos programos kiekviename kambaryje. Taip pat užtikrintas saugumas visą parą, dovanų ir suvenyrų parduotuvė, specialios ekskursijos, galimybė išsinuomotį automobilį su vairuotoju ir t.t.

Baigiant, linkime Šarūnui tolimesnių pasiekimų sporte, ginant Lietuvos garbę olimpinėse žaidynėse, ir viešbučiui "Šarūnas" primant Vilniuje svečius iš viso pasaulio.

Dėl daugiau informacijų apie viešbutį "Šarūnas" prašom kreiptis pas Danutę Ankaitienę, telefonu 510-943-1666, arba raštu, 613 Tarrytown Ct., Walnut Creek, CA 94598.

ROMAS PUKŠTYS

Transpak firmos savininkas, vėl vyksta į Lietuvą. Pinigai pervedami doleriais, pasieks jūsų artimuosius liepos mėn. gale. Prašome atsiskaityti iki liepos 14 d.

TRANSPAK,
2638 W. 69th ST.,
CHICAGO, IL. 60629.
Tel. 312-436-7772

Raimundą palaidojom Clevelando All Souls kapinėse Our Lady Queen of Peace mauzoliejuje.

Raimundas buvo visiems geras...

Prisiminkime Jį maldose ir prie progos aplankykite Jį...

DIEVE BŪK JAM GERAS – DUOK JAM AMŽINĄ POILSĮ IR DANGIŠKĄ LAIMĘ...RAIMUNDAI...LIŪDNA IR ILGU BE TAVĖS...TAVE MYLI IR TAVĖS LIŪDI

Žmona Gražina, duktė Aleksandra,
sūnus Raimundėlis, tėvas Petras
ir giminės.

V I Z A

Vladas Vijeikis

Nors ir neteko Lietuvoje dažnai varstyti valdžios įsaių durų, bet ryškiai prisimenu, kad pilietis, norėdamas kreiptis į valdžią, turėjo parašyti prašymą. Ir ne ant bet kokio popierio, bet gero. Kad į raštą biurokratai atkreiptų dėmesį, reikėjo pripinti žyminį ženklą, be rodo už du litus. Tas žinoma, negarantavo tavo prašymo eigos. Bet įstatymas yra įstatymas ir mirtingas žmogus jokiū būdu negali jo aplenkti. Tad Lietuvos piliečiai rašė prašymus ant prašymo minio specialaus popierio, mokėjo du litus ir laukė. Ir žinoma, keikė Smetonos valdžią.

Bolševikmečiu šis reikalas gerokai pakito. Tada žmogelis turėjo reikalą su valdžia tik tada kai jį į Sibiją trėmė. Tada jis pajuto kas yra valdžia. Prašyminiai popieriai išnyko. Paprastas žmogelis vėl ėmė pasiilgti smetoninės valdžios. Su prašymais ir žyminiais mokesčiais...

Atsistačius laisvai Lietuvai, didžiulės šviesios viltys užsiliepsnojo žmonių širdyse. Štai valdžia, patyrusi smetonines klaidas ir bolševikines nuoskaudas, žinos kaip reikia tvarkytis. Bet... Pirmiausia įdūrė Amerikos lietuviams atsakydami jų pilietybę. Išvažiavai, tai ir "good by". Kai kurie patriotai ėmė kelti skandalą. Pažiūrėsime, kas iš to išeis. Bet Amerikos lietuvis kantrus. Tiek išlaukė, tad kodėl dabar nepalaukti. Sako:

– Leiskit nors į savo tėvų žemę nukristi. Tiek metų sapnavau.

O Lietuvos valdžia griežta. "Turi gauti vizą. Gal tu koks patamsių gaivalas. Nori banką apiplėšti. Amerikoje visko išmokai. Parašyk prašymą. Pažiūrėsime".

Skaitau Lietuvos valdžios pranešimą keliaujantiems į Lietuvą. Rašo: "Pagal Lietuvos – JAV susitarimą vizų mokesčiai panaikinti."

Bet nesidžiaug, pilietie. Tuoju pat priduria, kad reikia mokėti \$25.00 konsularinėms išlaidoms padengti. Ir tai visa galioja tik tris mėnesius. Po trijų mėnesių vėl teks \$25.00 iškosėti. O jeigu esi nekantrus ir nori tą vizą gauti greičiau, tai turi pridėti dar \$10.00.

Turėdamas Amerikos pasą, lietuvis gali laisvai keliauti į Prancūziją, Italiją, Ispaniją ir kitus kraštus be vizos. Bet lietuviui įvažiuoti į savo kraštą, reikia vizos.

Ir tai tik trim mėnesiam. Visi kraštai stengiasi kaip nors pritraukti svečius pas save, nes jie palieka krašte nemažai dolerių. Bet ne Lietuva. Jai svečių nereikia. Ir net savo tikrų sūnų ir dukterų – taip daug kas kalba.

Dar neteko sutikti piliečio, kuris pagarbintų biurokratiją. Tą atrodo supranta mūsų valdžia. Stengiasi palengvinti vizų prašytojams. Rašo: "Prašantiems bus pasiūsta visa, kuria jis pats išsiklijuos savo pasą skirtingame puslapyje." Sveikintinas palengvinimas. O jeigu pilietis neturi klijų namuose. Čia aš noriu ateiti į pagalbą. Klįjus galima pasigaminti iš duonos. Reikia atsikasti gerą kšnij duonos, gerai pa-

kramtyti. Jeigu nesusi-kramto, tai aišku, kad tau reikia naujų dirbtinių dantų. Taigi, gerai sukramtyta duona gali atstoti klįjus.

Kai kurie nervingi lietuviai baisiai pergyvena. Rauda plaukus nuo galvos, kiek jų beliko, ir šaukia:

– Į savo kraštą įvažiuoti man reikia prašyti vizos. O jeigu neduos. Kaip aš tą gėdą ir skausmą pergyvensiu?!

Nerėkauk, pilietie. Visa yra biurokratinis išradimas. Reikia apsaugoti kraštą nuo įvairių kenkėjų. Gal tu važiuoji su tikslu valdžią nuversti. Istorija moko. Leninas iš užsienio atvažiavo. Taip pat Ajetola į Iraną. Žinai, kas šahui atsitiko. Tad siųsk \$35.00 ir neburnok prieš valdžią. Jeigu esi tau pus, nesivalgiok po Lietuvą daugiau negu tris mėnesius. Ko gero būsi areštuotas ir kainuos dar daugiau.

Žurnalas "Viltis" ir redaktoriaus – leidėjo pagerbimas

Jau 50 metų sulaukė folkloro ir tautinių šokių žurnalas "Viltis", kuris, nežinint savo lietuviško pavadinimo, yra spausdinamas anglų kalba. Jis yra laikomas seniausiu tautinių šokių leidiniu visoje Amerikoje.

Žurnalo įkūrėju, leidėju ir redaktoriumi yra Vytautas F. Beliajus, didelis tautinių šokių entuziastas, buvęs aktyvus lietuvių ir kitų tautų tautinių grupių šokėjas, organizatorius, mokytojas.

Jo leidžiamas žurnalas "Viltis" yra skaitomas ne vien tik Š. Amerikos kontinentu, bet ir visame pasaulyje. Jo skaitytojais daugumoje yra kitataučiai, nežinint, kad jame yra daug medžiagos liečiančios Lietuvą, lietuvių, jų kultūrinį gyvenimą, na ir tautinius šokius. Žurnalas rodo 6 kartus me-

tuose, yra stambios apimties (40 puslapių).

Naujausiame – 1992 metų kovo–balandžio numerioje, šalia kitų trumpesnių lietuvių liečiančių rašinių, telpa ir Edvardo Šulaičio straipsnis apie pasikeitimus Lietuvoje praėjusią vasarą, pavadintas "Days of Joy and Happiness in Lithuania". Taip pat čia telpa rašinio autoriaus nuotrauka kartu su Lietuvos Sąjūdžio pirm. J. Tumeliu.

V.F. Beliajus savo žurnale jau 50 metų garsina Lietuvą ir tokiu būdu užsitarnauja visų lietuvių paramos. Būtų gera, kad kuo daugiau mūsų tautiečių susidomėtų šiuo reikšmingu žurnalu, kurio prenumerata yra 20 dol. metams. Leidėjo ir redaktoriaus adresas yra toks: "Viltis", 1337 Ma-

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE
FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-663-2108

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

Trumpai...

DAKTARAI SKELBS KAINAS

Chicagoje AMA – Amerikos Gydytojų S-gos suvažiavimo nariai, birželio 24 d., nubalsavo, kad gydytojų laukiamuose kambaruose būtų įskabinami kainaraščiai už pacientams teikiamus patarnavimus.

Vienas iš motyvų – niekas restorane neužsako pietų nepažiūrėjęs į valgių kainaraštį. Tikimasi per konkurenciją sumažinti kainas. Tačiau šis nutarimas nereiškia, kad gydytojas negalėtų imti brangiau už savo patarnavimus negu kiti gydytojai ima.

Iš viso gydytojams šis naujas AMA patvarkymas nėra privalomas, bet daugumas jų tai vykdys. Ger.J.

NAUJAS VAISTAS

Naujas vaistas, vadinamas Zalcitabine arba ddC, buvo patvirtintas Maisto ir Vaistų Administracijos (FDA). Jis bus naudojamas AIDS pacientų. Vaistą gamina Hoffmann-La Roche Inc. bendrovė, Nutley, N.J. Jis bus vadinamas HIVID patentiniu vardu ir bus greitai platinamas visame krašte.

Šis vaistas yra patvirtintas naudoti kartu su pagrindiniu AIDS vaistu – Zidovudine, žinomu kaip AZT. Vartojimo instrukcijose pabrėžiama, kad ddC yra naudojamas tik suaugusiems ligoniams, kurių AIDS liga yra toli pažengusi. Ger.J.

SOUTH CAROLINA LAIMĖJO

Pagaliau paaiškėjo vokiečių BMW automobilio gamintojų paslaptis. Jie nutarė statyti jų užjūrio automobilių fabriką JAV-bėse – Spartanburg, South Carolina. Tos valstybės pareigūnai yra labai patenkinti šiuo sprendimu, nes tame fabrike gaus darbą 2000 žmonių.

"TORVIL" LTD.

At the same time we would like to inform you of our new catalogue 'TORVIL 92' You pay only \$1.20 per Kg or \$0.50 per Lb. to send a parcel to your country.*

SELF PACKED PARCELS (AIR OR BOAT)
THE MOST ATTRACTIVE LOW PRICES
\$1.80 Lb.
Plus service charge

- Food • SWEETS • CIGARETTES • LIQUORS
- CLOTHING • SHOES • BEDDING • BICYCLES
- HARDWARE & APPLIANCES • KITCHEN SUPPLIES
- TOYS & STATIONERY • POTS & PLATES
- AGRICULTURAL EQUIPMENT & PARTS
- TIRES • CARPETS & FLOOR COVERINGS

CALL TOLL FREE CANADA 1-800-661-0210
U.S.A. 1-800-972-9284 or 1-800-932-7995

CANADA Head Office: 63 Galaxy Blvd., Unit #7, Rexdale, Ontario M9W 5P1
Branch: 404 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario M6R 2M9
U.S.A. Head Office: 2136 West Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622
Branch: R&R INTERPOSTMIR 1055 Broadway, Buffalo, N.Y. 14212.

Tel.: (416) 798-3320 Fax: (416) 798-3321
Tel.: (416) 534-3860 Fax: (416) 533-4910
Tel.: (312) 278-5258 Fax: (312) 278-0875
Tel/Fax (716) 894-9890

* This offer is valid for the catalogue orders only. Please note that this price is already included in the prices of the items.

DIDYSIS LENKŲ POETAS GRĮŽTA Į LIETUVĄ

Vytautas Kubilius

(Atkelta iš 1 psl.)

iš XVI a. LDK metraščių). "Jei vėliau galėjau tapti vykusiu universiteto profesoriumi, tai dėkui šitai gimnazijai, o ne universitetui", – pasakys poetas.

1929 m. Č. Milošas pradėjo studijuoti teisę Vilniaus universitete, kartu lankydamas filosofijos proseminarą ir kai kurias polonistikos paskaitas. Tai audringiausias jo pasaulėžiūros formavimosi etapas. Maištinga neapykanta bet kokiam autoritetui ir valdžiai. Antipatija iš Galicijos atsiųstiems Vilniaus valdininkams. Susikirtimai su nacių nalistine "didžiosios Lenkijos" kūrimo politika, smau-

giančia lietuvių, baltarusių, žydų teisės. Draugystė su Pranu Ancevičiumi, pabėgėliu iš Lietuvos po nepavykusio Tauragės pučo, socialdemokratų, Europos revoliucinio judėjimo ir marksizmo žinovu. Ryški antikomunistinė laikysena, paženklinta kairiaja ideologija. Pastangos išsiveržti iš vietinių interesų uždaro erdvės į universalių problemų lygmenį, iš tautinio susipriešinimo į europietišką toleranciją.

1930 m. žurnale "Alma Mater Vilnensis" išspausdinamas pirmasis Č. Milošo eilėraštis. Netrukus pradedantis poetas įsijungė į "pra-

keiktos kartos" avangardistų grupę (J. Zagorskis, A. Rimkewičius, T. Buinickis), kuri 1931 m. išleido žurnalą "Žagary", pagarsėjusį avangardistine poetika skelbiamais katastrofizmo motyvais. Kas trečiądienį bazilijonų vienuolyno Konrado celėje vykdavo literatūriniai vakarai, kurių pasiklausyti sueidavo lietuvių, baltarusių, žydų literatai. Žurnalo "Žagary" tezė: tautinės Vilniaus krašto literatūros neturi atsitverti viena nuo kitos, o privalo bendradarbiauti. Čia pirmą kartą buvo išspausdintas pluoštelis lietuvių poezijos vertimų – iššūkis "galicinei" Vilniaus administracijai. 1933 m. Č. Milošas išvertė keletą K. Borutos eilėraščių, kurie buvo perskaityti literatūros vakare universiteto salėje.

Vilniuje išeina pirmieji Č. Milošo eilėraščių rinkiniai. "Poema apie sustingusį laiką" (1933), "Trys žiemos" (1936). Jie persmelkti mirtinos grėsmės nuojauta, kuri liejasi apokaliptiniais regėjimais. Žemė dreba, nutyla medis, verdančios lavos srovė užgesina miestus, ir joks Nojaus laivas nebeišplauks. Negyvi debesys, virš upių driekiasi pelenų sparnai, traukiasi apnuodyta saulė, ir pasmerktimo aušra pakyla iš jūrų. Mirusių tautų veidai, kurių niekas neskaiciuoja, kaip ir prilipusių languose plaštakių veidų. Tik vėjas, lėkdamas tuščia žeme, šukuoja sausas žoles, ir vienišas šuo kaukia į nežinomą planetą. Poetas buvo apimtas globalinės griūties siaubo, "tartum visa, kas blogiausia, jau būtų įvykę". Oskaras Milašius, giminaitis, jam pasakė neklystančio pranašo balsu 1935 m. Paryžiuje: "Karas prasidės 1939 m. ir tęsis penkerius metus".

"Kur yra išganymas, poete? Ar gali kas nors išganyti žemę? – klausia poetas. –

Kas gi yra poezija, kuri neišgano nei tautų nei žmonių?" Č. Milošas nepuolė skelbti kurios nors išganingos doktrinos, kaip kai kurie "žagariečiai" (H. Dembinskis) – socializmas išgelbės pasaulį. Nekrito į ašaringą neviltį. Reikia "sukąs tais dantimis" gyventi "išlaisvintos ugnies eroje", kur duobkasys linksmai laidoja sistemas, tikėjimus, mokyklas, suplūkia lygia virš jų žemę plunksna, naganu ar kastuvu, tikėdamas, kad pavasarį toje vietoje išdygs įstabi gėlė. Reikia atvirom akim žiūrėti į istorijoje viešpataujančią "ilgų peilių konvenciją" ir nuolat kartoti su antigone: ne. Pagaliau atsiminti, kad viską naikinančio je ugnyje lieka vis dėlto "išgelbėti du žodžiai: tiesa ir teisingumas".

Sugerdama pagal "Žagary" programą ("metas pakelti į lyriką vizuališkumą") daugybę raminančių tėviškės vaizdų – linguoja su javais vežimai ir gieda sidabrinis vytyrys, pereik per pilną obuolių sodą, gardi tik ką iškepta duona, niekur nėra tokio tyro, amžinai gyvo vandens ir tokio pavasario, – Č. Milošo poezija, yra skausmingo, kritiško, apnuoginančio mąstymo poezija, nepasiduodanti jokioms apgaulingoms iliuzijoms. Ji kupina intelektualinės įtampos, kurią diktuoja egzistencinis nerimas, istorijos konvulsijos, tokios draskančios Vilniaus krašte, romantinis troškimas "uždaryti savyje visų žmonių likimą visam laikui". Skaudžiai skrodžianti refleksija (filosofija gimsta poezijoje tik iš skausmo, pasak poeto) nepakenčia jokių retorinių deklaracijų, o tuo labiau idealizuojančio gražaus poetinio kalbėjimo. Tiršta ir sunki vaizdo magma, sunešta iš daugybės detalių, pasiduoda kintančiai ritmikos srovei, kur klasikinio ditrambo didybė maišosi su besiveržiančiu avangardistiniu sprogimu, o kontrastiška prasmų tėkmė ir moderni eilėraščio dinamika įgauna neapčiuopiamos magiškos gilumos, taip sunkiai pasiekiamos šiandieninėje poezijoje.

Lenkijos pralaimėjimas prasidėjus Antrajam pasauliniam karui nubloškė Č. Milošą su kareivių ir pabėgėlių srautu į Rumuniją, kur jis buvo internuotas. 1939 m. rudenį grįžo į Lietuvą, gavęs Lietuvos piliečio pasą, kurį jam parūpino J. Keliuotis, "Naujosios Romuvos" redaktorius. Jis tapo šio žurnalo bendradarbiu.

(Bus daugiau)

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Lembertas M., Santa Monica	30.00
Petkevičius R., Lewiston	30.00
Reisgys J., Australia	10.00
Šukys V., Surfside	10.00
Bernot J., Union	25.00
Diržys A., Woodhaven	20.00
Krasauskas M., Baltimore	40.00
Tirva K., Ormond B.	10.00
Smulskis J., Lima	20.00
Valiukėnas B., Dearborn Hts.	5.00
Naureckas P., Lemont	20.00
Dirmantas B., Chicago	10.00
Basiulis A., Redondo B.	20.00
Apanius V., Chesterland	20.00
Braškys A., Canada	5.00
Dargis V., Madison	15.00
Drukteinis R., Omaha	10.00
Flynn B., Madeira	10.00
Gavelis Z., So. Boston	5.00
Kasiulaitis J., Miami B.	5.00
Koklys V., Hacienda Hts.	10.00
Tuskenis K. W., Palm B.	10.00
Eitas E., E. Wareham	20.00
Kucingis J., Los Angeles	70.00
Kuolas A., Canada	20.00
New Yorko Lietuvių Moterų Federacija N.Y.	50.00
Čepulis R., Chesterland	10.00
Gudėnas J., Euclid	20.00
Juozaitis J., Juno Beach	50.00
Korius Z., Santa Monica	20.00
Leknius K., Sun City	20.00
Liepas D., Michiana	20.00
Žygas O., Cleveland	10.00

Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

PARENGIMAI

- LIEPOS 12 d. Šv. Jurgio parapijos Gegužinė. Parapijos sodyboje 11:30 val.
- LIEPOS 26 d. sekmadienyje 12-ą valandą popiet, Žalgirio šaulių kuopa rengia gegužinę prie ežero Beachland parke – 17815 Canterbury Rd. Cleveland.
- LIEPOS 29 iki RUGP. 2 D. Lietuvių klubas prisijungia prie "Old World" festivalio
- RUGPIŪČIO 2 d. – sekmadienyje 12-ą valandą popiet LKVS "RAMOVÉ" Cleveland'o skyrius rengia gegužinę prie ežero – Beachland parke, 17815 Canterbury Rd. Cleveland.
- RUGPIŪČIO 9 d. 1 val. DIRVOS ir Vilties gegužinė V. A. Mauručio sodyboje, Kirtlande.
- RUGPIŪČIO 23 d. – Lietuvių klubo Metinis Piknikas "Croatian" Centre – Kirtland 12 v.
- RUGSĖJO 13 D. 1:00v. Lietuvių Kultūriniai Darželiai rengia Tautos dainiaus – Maironio paminklo atidengimo iškilmes ir ONE WORLD DAY šventę.
- SPALIO 3-4 d. JAV LB Clevelando apylinkė ir Ohio apygarda rengia Lietuvių Dienas – Lithuanian Fair Clevelando Dievo Motinos parapijos patalpose.
- SPALIO 10 d. šeštadienį 7 val. vak. Pabaltiečių Bendravimo Vakarai – Latvių salėje. Rengia Clevelando Pabaltiečių Komitetas.
- LAPKRIČIO 15 d. Šv. Jurgio parapijos rudens festivalis 11:30 iki 3:30v.
- LAPKRIČIO 21 d. LKVS-gos "RAMOVÉ" Clevelando skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės šventės minėjimą Lietuvių Namuose – Clevelande.
- GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.
- GRUODŽIO 31 d. Lietuvių Namai ruošia Naujų Metų sutikimą 6:30 v.v.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

LIETUVIŲ NAMAI LAUKIA JŲSŲ PARAMOS

Clevelando Lietuvių Namai turi ekonominių sunkumų, todėl mes ir kreipiamės į jus su prašymu.

Mums būtina greitai laiku sutelkti tryliką tūkstančių dolerių, kad galėtumėm išlaikyti Clevelando Lietuvių Namus tokius, kokie jie dabar yra. Prieš 15-ą mėnesių dabartinei direktorių tarybai perėmus Lietuvių Namų administravimą izde buvo deficitas, bet dėka mūsų lietuviškų organizacijų ir Clevelando kolonijos paskirų lietuvių tautos, pernai suruoštas vasaros festivalis davė virš 20 tūkstančių dolerių pelno. Tas pelnas mums davė galimybę atremontuoti, pertvarkyti ir perdažyti patalpas, sutvarkyti ir gražiai apsodinti namų kiemą. Dabar turime praplėstą ir erdvų barą, virtuvėje naujų padėjėjų ir kasdien gerė-

jantį maistą. Visi šie pagerinimai pareikalavo didesnių išlaidų, tuo tarpu įplaukos nepadidėjo. Anksčiau buvo daugiau įplaukų, gi da bartinė padėtis yra tokia, kad neturime lėšų pasiruošti šių metų vasaros festivaliui. Padėtis rimta todėl mes ir kreipiamės į jus kad jūs parremtumėte Lietuvių Namus aukomis arba naujomis akcijomis. Viena akcija – \$35.00. Aukos nurašomos nuo valstybinių mokesčių. Čekiai rašomi: Lithuanian Village, Inc., 877 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119.

Visi gerai suprantame, kad Clevelando Lietuvių Namai yra svarbūs mūsų lietuvių kultūrinei veiklai palaikyti, todėl reikalui esant juos ir remkime.

Clevelando Lietuvių
Namų Direktorių Taryba

Kalba Clevelando Lietuvių namų reikalais pirmininkas K. Steponavičius. Priekyje sėdi valdybos nariai – G. Steponavičienė ir G. Mačys. Užpakaly – klausytojai.

V. Bacevičiaus nuotr.

DIRVOS ATOSTOGOS

Dirvos tarnautojams vienos savaitės atostogos bus liepos 5-11 dienos savaitėje. Tos savaitės Dirva dar išeis, bet Dirvos nebus 13-18 d. savaitėje.

Atostogų metu vienas iš tarnautojų Dirvoje kasdien bus nuo 9 iki 11 valandos.

Po atostogų Dirva savo skaitytojus vėl lankys įprastine tvarka.

KUN. GEGIMINAS

KIJASKAS, S.J.

nuo birželio 28 iki rugpjūčio 2 išvyko vasaros atostogų, kurias kaip ir visada praleis pas Kanados jėzuitus, netoli Montrealio. Kleboną parapijoje atostogų metu pavaduos prel. Aleksandras Goldikovskis, padedamas kun. Jono Kidyko, S.J.

Šeštadieniais 5:00 val. popiet ir sekmadieniais 8:15 val. ryte Mišias aukos Tėvai Marianistai, kun. Eldon Reichert, SM ir kun. Joseph Tedesco, SM. Jie dėsto šv. Jozapo gimnazijoje ir dabar gyvena netoli parapijos, Marcella Road.

Atostogų metu kun. G. Kijauskas vieną savaitę lankysis Lietuvoje.

SUSITUOKĖ LAIMA ŠARKAITĖ

Birželio 27 d. Clevelande, Bethlehem Lutheran bažnyčioje, susituokė pianistė Laima Šarkaitė su Max Starcic.

Vaišės įvyko Slovenian Home patalpose. Vestuvėse dalyvavo ir Laimos tėvai bei seserys iš Omaha NE. Dalyvavo ir daug lietuvių clevelandiečių su jos pianino mokytojais Birutė Smetonienė ir sūnum Antanu.

Vaišių maldą sukalbėjo kun. G. Kijauskas. V.B.

DIRVAI PAREMTI GEGUŽINĖ

Vilties D-jos valdyba (talkinant L.T.S-gos Clevelando skyriui) ruošia gegužinę, kuri įvyks š.m. rugpjūčio mėn. 9 d. 1 val. p.p., gražioje dr. Vytauto ir Aldonos Mauručių sodyboje, 8450 Bridlehurst Tr. Kirtland, OH. (netoli 306 kelio). Gegužinėje bus tiekiami karšti

Birželio 14 d. Dievo Motinos parapijos bažnyčioje įvyko ekumeninės pamaldos minint 1941 m. išvežimus Lietuvoje, Latvijoje, ir Estijoje. Iš kairės kun. L. Graudze, Msgr. A. Goldikovskis, kun. G. Kijauskas, kun. K. Žemaitis, kun. A. Usis, ir kun. K. Kimmel.

V. Bacevičiaus nuotr.

ir šalti užkandžiai, atsigaivinimui įvairūs gėrimai, o laimę pabandyti veiks loterija.

Gegužinė ruošiamą geram tikslui. Gegužinėje gautas pelnas bus skiriamas Dirvos spausdinimo ir leidimo reikalams.

Todėl, kviečiame visus Clevelando ir tolimesnių apylinkių Dirvos skaitytojus, rėmėjus ir svečius, atsilankyti į gegužinę, kur linksmai praleisite sekmadienio popietę jaučioje V. ir A. Mauručių sodyboje

Vilties D-jos Valdyba

PALAIDOTA

A.A. S. PETRAVIČIENĖ

Po gedulingų Mišių, kurias atnašavo kun. V. Kriščiūnevičius Dievo Apvaizdos bažnyčioje Southfield, MI. Holy Sepulchre kapinėse, šalia jos vyro Alfonso kapo, buvo palaidota a.a. Sofija Petravičienė.

Velionė Lietuvoje buvo baigusi Žemės ūkio Akademiją Dotnuvoje. Michigane gyvendama studijavo meną

Arvydą su žmonomis. Liko Southfield, MI. sesuo Stasė Bliūdžiuvienė ir Windsore, Ont. Dr. Danutė Naikauskienė su šeimomis, o Clevelande, OH seserėčia Dr. Giedrė Matienė ir sūnėnas Arėjas Natkevičius su šeimomis ir giminės Lietuvoje.

Laidotuves Detroito tvarkė laidotuvių direktorė Yolanda Zaprackienė, kuri po Mišių atsisveikino su velionė. Išėkis ramybėje – miehoji Zoselė! Ger. J.

LANDSCAPE CONSTRUCTION CO. FOR SALE

Established 1984 East Side Complete Landscape Co. Sell all or just Maintenance Div. including newer trucks, trailers & equipment principals only. 216-953-1513

IEŠKOMAS PUSBROLIS

Jonas Paražinskas, Klemenso gimęs 1931 m. Brookline, JAV. Statybininkas pagal specialybę. Jo tėvas kilęs iš Lietuvos Joniškio apskrities.

Giminių adresas:

Juozas Urbonas, Prano V. Krėvės prospektas 41-65 Kaunas, Lietuva.

Balsuojant Clevelande dėl svetimos kariuomenės išvežimo iš Lietuvos. Iš kairės: registratorės S. Šukienė ir L. Kalvaitienė. Balsuoja Daiva Chmeliauskienė – viešnia iš Lietuvos. Greta jos dukrelė Daina. V. Bacevičiaus nuotr.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą rūdiesio valandoje. Didele aikšte automobiliams pastatyti.

TAUPA Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119

481-6677

RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

DIRVA

PARAMA IR BALTIJOS VALSTYBĖMS

New Yorkas, 1992 birželio 29.

Praeitą penktadienį Jungtinių Tautų Vaikų fondas – UNICEF, baigdamas birželio 15 d. pradėtą tarybos sesiją, priėmė rezoliuciją, kuria numatoma praplėsti UNICEF veiklą Baltijos valstybėse, Centrinėje ir rytų Europoje bei Nepriklausomų Valstybių sandraugoje, praneša Lietuvos nuolatinė Misija Jungtinėse Tautose. Ši rezoliucija UNICEF sesijoje sukėlė nemažai kontroversijos, nes Trečiojo pasaulio kraštai baiminasi, kad rytų Europos regionas nukreips vystymosi lėšas nuo jų, praeityje tradiciškai ir išimtinai gavusius UNICEF paramą.

Lietuvos Misijos patarėja Gintė Damušytė, kalbėjusi birželio 16 ir 19 d.d. UNICEF plenarinėse sesijose Baltijos valstybių vardu, pabrėžė, kad Estija, Latvija ir Lietuva yra jautrios besivystančių kraštų poreikiams, ypač Afrikos kontinente, kur vaikų mirtingumas yra labai aukštas. Tačiau ji atkreipė tarybos narių dėmesį į Baltijos valstybių rinką. Šio sunkaus laikotarpio pasekmės "sudaro pavojų mūsų vaikų, motinų ir kitų pažeidžiamų grupių sveikatai. Jų sveikatos ir socialinės apsaugos klausimai buvo apleisti per pastaruosius centrinio planavimo dešimtmečius, o dabartinę padėtį toliau blogina žlunganti ekonomija ir socialinės apsaugos sutrikimas," aiškino Damušytė.

Baltijos valstybių atžvilgiu, taikli parama dabar padėtų įgalinti ilgalaikį progresą, kuris kitaip gali būti trumpalaikiu krizių pakirstas. Socialinės apsaugos programos nepajėgia pakelti didėjančius reikalavimus. Valdinės institucijos nepajėgia patenkinti visus vaikų medicininius poreikius, o nevaldinės organizacijos gyvavusios prieškario metais buvo per okupaciją sunaikintos ir tik dabar pradeda atsistiegti.

Nors Baltijos valstybėse finansiniai nedatekliai yra didelė problema, dar svaresnė yra nacionalinių struktūrų silpnumas bei technologijos atsilikimas. Todėl UNICEF parama yra skubiai reikalinga ugdyti saikinę išsivystymą. Pvz. Baltijos valstybių sveikatos apsaugą paraližuoja vaistų, vakcinų ir medikamentų chroniški trūkumai, todėl norima kuo greičiau atstatyti respublikose vaistų gamybą.

Maža investicija dabar sumažintų stambias išlaidas vėliau, tuo atveju jei egzistuojančiai infrastruktūrai būtų leista sužlugti donorėms valstybėms atsisakius ar nesiryžus paremti regioną šiame lemtingame momente. Sužlugusios infrastruktūros atstatymas reikalaus žymiai daugiau lėšų ir jėgų negu efektyvių priemonių panaudojimas dabar išgelbėti infrastruktūrą nuo žlugimo, baigė Damušytė.

KREIPIMASIS Į NORINČIUS GAUTI PILIETYBĖS PAŽYMĖJIMUS

(Washingtonas, 1992 birželio 25. Lietuvos Ambasada) Daugelis asmenų, išėjęs dalyvavusių š.m. pirmajame ir antrajame Lietuvos referendume, balsavimo metu įteikė rinkiminės apylinkės prašymus – anketas "Pilietybės pažymėjimui" gauti. Šie prašymai per JAV Lietuvių Bendruomenės krašto valdybą buvo vėliau persiųsti Lietuvos Ambasada Washingtone tolimiesiems patikrinimui.

Didelė minimų prašymų dalis buvo įteikta be dviejų nuotraukų (maždaug 2,5 x 3,5 cm dydžio) ir be reikalingos dokumentacijos, kuri įrodytų prašytojo arba prašytojos turimą Lietuvos pilietybę.

Ryšium su tuo, visi suinteresuotieji yra maloniai prašomi atsiųsti Ambasada Washingtone trūkstamas nuotraukas, turėtos Lietuvos pilietybės įrodomųjų dokumentų atšviestas kopijas ir 20 dolerių pažymėjimo mokestį, kurį galima siųsti čekiu ar pašto perlaide į Ambasadą: 2622 16th St., NW. Washington, DC 20009. Atitinkami dokumentai yra: Lietuvos vidaus arba užsienio pasai, asmens liudijimas, gimimo metrikai, kariuomenės arba mokslo įstaigų išduoti liudijimai ir bet kurie kiti dokumentai, rodantys gimimo vietą ir datą. Vokietijoje gimusieji atsiunčia gimimo metrikų kopiją. Atsiųstų dokumentų

kopijos liks Ambasadoje.

Pasinaudodami šia proga, norime priminti, kad pagal Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymą, kuris įsigaliojo 1991 m. gruodžio 11 d., lietuvių kilmės asmenys, turėję Lietuvos pilietybę ir okupacijos metu, nuo 1940 m. birželio mėn. 15 d. iki 1990 m. kovo 11 d., pasitraukę iš Lietuvos, šiuo metu gyvenantys kitose valstybėse ir turintys kurio nors kito krašto pilietybę, gali atstatyti Lietuvos pilietybę. Įstatymas nereikalauja, kad šie asmenys grįžtų gyventi į Lietuvą ar atsisakytų turimos kitos valstybės

pilietybės.

Tokią pat teisę atstatyti Lietuvos Respublikos pilietybę turi ir nurodytų asmenų vaikai, kurie gimimu neįgijo kitos valstybės pilietybės (pavyzdžiui gimusieji Vokietijos lageriuose). Norėtume atkreipti dėmesį į tai, kad nurodytų asmenų vaikai, kurie gimė Jungtinėse Amerikos Valstijose savo gimimu įgijo JAV pilietybę. Dėl to, pagal gruodžio 11 d. įstatymą, norint atstatyti Lietuvos pilietybę, jiems reikėtų atsisąjūti JAV pilietybės ir persikelti nuolat gyventi į Lietuvą.

ATIDAROMOS DVI PARODOS

Birželio 26 d., penktadienį, 7:30 val. vakaro Balzeko Lietuvių Kultūros muziejuje atidaromos dvi parodos.

Pirmoji, tai retų antikinių ir naujesnių laikų žemėlapių paroda "Kintančios Lietuvos sienos: 800 metų kartografinė apžvalga". Parodoje daug kartografinių išmūymų, eksponuojami Ptolomėjaus (1541), Munster'o (1550), Mikalojaus Radvilos (1613) Lietuvos ir Rytų Europos žemėlapiai, modernūs įvairiose šalyse išleisti Lietuvos ir Europos žemėlapiai.

Antroji paroda, tai "Amerikos lietuvių patriotiniai plakatai 20 a. pradžioje". Parodoje eksponuojami unikalūs 1918-1935 metais Augustino Laukžemio išleisti plakatai, žadinę lietuvių tautinę sąmonę ir kvietę į pagalbą susikūrusiai nepriklausomai Lietuvos Respublikai.

Po atidarymo bus vaišės. Abi parodos veiks iki š.m. rugpjūčio 2 d.

ĮVYKIŲ KRONIKA

MŪSŲ FOTOGRAFAMS

Apie Tautinės Sąjungos seimą ir jo metu įvykusius Vilties Draugijos bei Lietuvių Tautinio Kultūros Fondo suvažiavimus baigėme spausdinti aprašinius ir nuotraukas.

Mums nuotraukų daugiausia atsiuntė V. Gylis. Po mažiau I. Kriaučiūnienė, R. Sakienė, A. Zenkus ir kiti.

Po tom nuotraukom mes negalėjome parašyti kas jas darė, nes tas nuotraukas mums atsiunčiant nebuvo jokių užrašų. Todėl visų fotografų už tai atsiprašome ir jiems dėkojame už įvairių ir gerą darbą.

PATAISYKIME KLAIDAS

Dirvos birželio 18 d. numerio, skelbiant Lietuvos telefonų kodų lentelę, ATT bendrovė mum atsiuntė patį primąjį klaidingą numerį. Lietuvą šaukiant reikia sukurti ne 001, bet 011. Visi kiti numeriai teisingi.

VLIKO-TAUTOS FONDO SUTEIKTA PARAMA LIETUVAI – 1992 M.

\$100,000.00 – Lietuvos atstovybei New-Yorke (Demokratizacijos ir informacinių mokslų išplėtimui).

\$70,000.00 – Lietuvos atstovybei Washingtone (Demokratizacijos ir informacinių mokslų išplėtimui).

\$100,000.00 – Vilniaus universitetui (Tarptautinių santykių ir diplomatinio mokslų instituto įkūrimui).

\$15,000.00 – Partizanų – Miško brolių, Tremtinių organizacijų, ir t.t. Tautinių namų remontui.

\$2,000.00 – Keturi fakso aparatai.

\$1,022.00 – "Nepriklausoma Lietuva" laikraščio parama.

\$2,000.00 – Per Vyt. Jokūbaitį (Tremtiniais, Jau najai Lietuvai, Vyriausybei, L.L.L., laikraščiams, ir t.t.)

Mylimai Motinai

ANTANINAI STAŠKEVIČIENEI

Lietuvoje mirus, jos sūnų

Vytautą Staškų

nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

Liuda ir Vincas Apaniai
Balys Gaidžiūnas
Jadvyga Glaveckienė
Alfa Juodikis
Aldona ir Vytautas Mauručiai
Aleksandras Petrauskis
Joana Račylienė
Ramona ir Vytautas Ramoniai
Aleksandra ir Pranas Razgaičiai
Ona ir Vacys Rociūnai
Eufenija ir Balys Steponiai
Irena ir Česlovas Šatkai

A. A. JUOZUI STEMPUŽIUI

iškeliauvus į Amžinybę, Jo sūnams LINUI ir ALMIUI su šeimomis, žmonai ALDONAI reiškiamo gilia užuojautą ir kartu jo gedime.

Kent Universiteto Lietuvių Stipendijų Komitetas:
Antanas Kalvaitis, Paulius Alšėnas,
Teresė Kalvaitienė, Gailė Mariūnaitė,
Dr. Herbert Hochhauser ir buvusieji nariai
– Dr. Augustinas Idzelis, Dr. Jolita Kavaliūnas,
Dr. John Cadzow.

A. A. VYTAUTUI TOMKUI

mirus, jo žmoną ALBINĄ ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame.

Dainos choras,
Juno Beach, FL.